

Høring om forskrift til ny opplæringslov og ny forskrift til privatskoleloven

Uttalelse - Norges miljø- og biovitenskapelige universitet

Status	Innsendt til Utdanningsdirektoratet Innsendt og bekreftet av instansen via: erlikr@nmbu.no
Innsendt av	Erling Krogh
Innsenders e-post:	erlikr@nmbu.no
Innsendt dato	11.02.2024
Hvilket universitet / høgskole?:	Norges miljø- og biovitenskapelige universitet Universitet / Høgskole (Offentlig)
Stilling	Merittert underviser og professor

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte universitet / høgskole.

TREDJE DELEN – FELLESREGLER FOR GRUNNSKOLEOPPLÆRINGEN OG DEN VIDEREGÅENDE OPPLÆRINGEN FOR BARN OG UNGE

Avsender: Divisjon for regelverk og tilskudd

1. INNLEDNING

I delen om fellesregler i grunnskoleopplæringen og den videregående opplæringen for barn og unge sender vi på høring forslag om

- Individuell vurdering (nytt kapittel 9)
- Klage på sluttvurderingar (nytt kapittel 10)
- Samarbeid med foreldra, tilgang til skolebibliotek og saksbehandling som gjeld det fysiske skolemiljøet (nytt kapittel 11)
- Personalet i skolen (nytt kapittel 12)

2. INDIVIDUELL VURDERING (KAPITTEL 9)

2.1. HVA FORESLÅR VI?

Vi foreslår følgende endringer i innholdet:

- å utvide målgruppen for fritak fra vurdering med karakter i ett av de norske skriftspråkene i ny § 9-21 andre ledd
- å regulere i ny § 9-27 at lærebedriften melder opp lærlinger og kandidater for fagbrev på jobb til eksamen
- å regulere retten til mer opplæring for elever i videregående opplæring som ikke består eller ikke går opp til utsatt, ny eller særskilt eksamen, i ny §§ 9-36 til 9-38, og for elever som har fått annullert eksamen på grunn av juks i § 9-42
- å gi lærlinger rett til ny eksamen dersom eksamen blir annullert i § 9-40
- å regulere at eksamen skal annulleres dersom det oppdages juks eller forsøk på juks i ny § 9-42-
- å regulere at alle som oppfyller kravene til å få utstedt vitnemål, kan få vitnemål med norsk og samisk tekst, i ny §§ 9-43 og 9-46
- å innføre en forenklet femårsregel om rett til førstegangsvitnemål i ny § 9-47,
- å ikke videreføre at ansvaret for oppmelding til fag- og svenneprøven, praksisbrevprøven og kompetanseprøven kun gjelder første gang kandidaten skal ta prøven, i ny § 9-56

- å ikke videreføre kravet om at fylkeskommunen skal ta kontakt med lærebedriften eller skolen dersom de ikke har mottatt oppmelding innen to måneder før utløpet av kontraktstiden, i ny § 9-56
- å ikke videreføre fristen på to år etter avlagt fag- og svenneprøve og praksisbrevprøve for å bestå i inntil to fellesfag i ny § 9-57
- å ikke videreføre kravet om at hele prøvenemnda skal være fysisk til stede ved prøvestart, men at fag- og svenneprøven skal starte med et møte mellom kandidaten og prøvenemnda, i ny § 9-61

Vi foreslår følgende endringer i strukturen:

- å ikke videreføre egen paragraf om virkeområde da det følger av de enkelte paragrafene i kapitlet hvem som omfattes av reglene
- å regulere dagens mulighet i § 23-1 til å dispensere fra dette kapitlet i ny § 9-10
- å regulere i ny § 9-5 hvilke karakterer som kan gis ved vurderingen av fag- og svenneprøve, praksisbrevprøve og kompetanseprøve
- å flytte dagens § 3-36 om system for føring av karakterer og fravær til ny § 9-9 i delkapittel I
- å samle fellesregler om fritak fra vurdering med karakter i ny § 9-18
- å dele opp dagens § 3-34 om annullering av eksamen i tre paragrafer, ny §§ 9-40 til 9-42
- å ta inn egne paragrafer om ansvaret for å utskrive vitnemål i grunnskolen og videregående opplæring i ny §§ 9-45 og 9-54
- å regulere i ny § 9-59 første ledd at fylkeskommunen har ansvaret for å oppnevne prøvenemnder for fag- og svenneprøven. Dette fremgår i dag av opplæringsloven § 4--8 femte ledd

Utdanningsdirektoratet har i oppdragsbrev 2022-27 fra Kunnskapsdepartementet fått et eget oppdrag om å gjennomgå og vurdere endringer i reglene om fravær. Disse vurderingene er ikke en del av dette høringsnotatet. Vi foreslår derfor nå kun språklige endringer i reglene om fravær i grunnskolen og videregående skole, slik at de skal passe inn i forskriftsutkastet. Forslaget vårt til språklige endringer griper imidlertid ikke inn i den planlagte prosessen med å vurdere endringer i fraværsreglene, og eventuelle endringer i fraværsreglene vil høres for seg.

2.2. DAGENS REGLER

Reglene om individuell vurdering følger av forskrift til opplæringsloven kapittel 3. Reglene i forskriften er gitt med hjemmel i dagens opplæringslov § 2-3 tredje ledd og § 3-4 første ledd. Sluttvurderingsordningen i hvert enkelt fag er beskrevet i læreplanen i faget.

2.3. NY OPPLÆRINGSLOV

Ny opplæringslov § 2-3 slår fast at elevene i grunnskolen har rett til individuell vurdering og dokumentasjon av opplæringen. I andre ledd står det at departementet gir forskrift om individuell vurdering. Ny opplæringslov § 5-4 slår fast at elevene, privatistene, praksiskandidatene og de som har læretid i bedrift, har rett til individuell vurdering og dokumentasjon av opplæringen. I andre ledd står det at departementet gir forskrift om individuell vurdering.

2.4. VÅR VURDERING

2.4.1. GENERELLE REGLER OM VURDERING

2.4.1.1. Ikke videreføre egen paragraf om virkeområde

I dagens kapittel 3 er det en egen paragraf om kapittelets virkeområde i § 3-1. Lovens virkeområde gjelder også for forskriften (jf. ny opplæringslov § 1-2). Det er få kapitler i forskriften som har en egen paragraf om virkeområde, og vi mener at dette bare bør være med dersom det er absolutt nødvendig. Etter vårt syn kommer innholdet i dagens § 3-1 om virkeområde i all hovedsak frem av sammenhengen i forskriften.

Hvem reglene i kapitlet gjelder for, mener vi kommer tydelig frem av at det er angitt i de enkelte paragrafene. Videre mener vi det ikke er nødvendig å tydeliggjøre at kapitlet gjelder opplæring som skjer i offentlig skole, da all opplæring som skjer i private skoler, vil følge reglene i privatskoleloven og forskrift til privatskoleloven. Vi mener videre det kommer tydelig frem av de enkelte paragrafene i kapitlet at reglene ikke gjelder for deltakere i forberedende eller videregående opplæring for voksne. Når det gjelder opplæring i hjemmet, mener vi det kommer frem av forslag til ny opplæringslov § 22-5 hvilke krav slik opplæring skal oppfylle, og at det fremgår implisitt i disse kravene at forskriftens kapittel 9 ikke gjelder.

2.4.1.2. System for føring av karakterer og fravær

Dagens forskrift § 3-36 slår fast at skoleeier skal ha et system for føring av karakterer og fravær, og regulerer hva som skal føres i et slikt system. Paragrafen er i dag plassert i delen om dokumentasjon (delkapittel VI).

Vi foreslår å flytte paragrafen til delen om generelle regler om vurdering, slik at den utgjør ny § 9-9. Etter vårt syn skiller paragrafen seg fra de øvrige reglene i delen om dokumentasjon ved at de handler om kommunen og fylkeskommunens plikt til å ha et system for føring av karakterer, mens de øvrige reglene i delen om dokumentasjon i større grad handler om den enkeltes rett til å få opplæringen dokumentert.

I dagens § 3-36 andre ledd står det at fravær, halvårsvurdering med karakterer, standpunktkarakterer, eksamenskarakterer og karakterer til fag- og svenneprøven og kompetanseprøven skal føres inn i skoleeiers system. Vi foreslår å korte ned dette i ny § 9-9 slik at det isteden står at det som skal føres, er fravær, halvårsvurdering med karakter og sluttvurdering med karakter. «Sluttvurdering med karakter» omfatter både standpunktkarakterer, eksamenskarakterer og karakter til fag- og svenneprøve og kompetanseprøve. I tillegg omfatter formuleringen også karakter til praksisbrevprøve. Dette innebærer en endring sammenlignet med dagens ordlyd, ettersom karakter til praksisbrevprøven ikke fremgår av § 3-36 andre ledd. Vi viser til at det i omtalen av § 3-36 i rundskriv Udir-2-2020 står at også karakter til praksisbrevprøve skal føres inn i skoleeiers system, og vi vurderer derfor at denne forståelsen av dagens regler bør fremgå av forskriften.

? Er dere enige i forslaget vårt om å klargjøre at også karakter til praksisbrevprøve skal føres inn i kommunen og fylkeskommunens system for karakterer og fravær?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

2.4.1.3. Egen paragraf om dispensasjon fra reglene om individuell vurdering

I dagens forskrift er det regulert i § 23-1 at departementet og Utdanningsdirektoratet i særskilte tilfeller kan dispensere fra reglene i kapitlene 3, 4, 6 og 24 i forskriften. Vi foreslår å videreføre muligheten til å gi dispensasjon, men med noen endringer.

I praksis er det Utdanningsdirektoratet som behandler søknader om dispensasjon etter dagens § 23-1. Vi foreslår derfor at det vises til at Utdanningsdirektoratet kan dispensere fra forskriften, fordi vi vurderer at dispensasjonsreglene vil bli enklere å forstå for de som ønsker å søke om dispensasjon. Departementet vil som i dag være klageinstans for Utdanningsdirektoratets vedtak.

Vi foreslår at muligheten til å dispensere fra reglene i forskriften i særlige tilfeller, begrenses til nytt kapittel 9 og 15 (om individuell vurdering for voksne). Vi foreslår at muligheten til å gi dispensasjon tas direkte inn i kapittel 9 som ny § 9-10 og tilsvarende som ny § 15-7. Se vår vurdering av hvorfor vi foreslår å fjerne muligheten til å dispensere fra dagens kapittel 6 og 24 i omtalen av nytt kapittel 4 og 23.

? Er dere enige i forslaget vårt om å endre ordlyden fra at departementet kan gi dispensasjon, til at det er Utdanningsdirektoratet som kan gi dispensasjon i særlige tilfeller? Utdyp gjerne hvis dere ikke er enige.

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

? Er dere enige i forslaget vårt om at muligheten til å gi dispensasjon reguleres i ny §§ 9-10 og 15-7? Utdyp gjerne hvis dere ikke er enige.

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

2.4.2. SLUTTVURDERING

2.4.2.1. Presisering av at standpunktkarakterer i fag skal settes i samsvar med reglene om formålet og grunnlaget for vurdering i fag

I dagens § 3-15 om standpunktkarakterer i fag står det i første ledd at en standpunktkarakter skal være uttrykk for den samlede kompetansen eleven har i faget ved avslutningen av opplæringen.

Vi foreslår å presisere i ny § 9-16 første ledd at standpunktkarakteren skal settes i samsvar med ny § 9-1 (dagens § 3-2). Hensikten er å tydeliggjøre at elevens samlede kompetanse skal vurderes med grunnlag i kompetansemålene i faget, og at kompetansemålene skal forstås i lys av teksten om faget i læreplanen. Dette er ikke nytt, og endringen utgjør ikke en realitetsendring. Vi mener likevel at presiseringen vil skape en bedre sammenheng mellom de to reglene og fremheve kompetansemålene og teksten om faget i forskriften når standpunktkarakteren skal fastsettes. Vi har fått tilbakemeldinger som tyder på at denne sammenhengen ikke er tydelig nok i dagens forskrift blant annet når det gjelder hva klageinstansen skal trekke inn i vurderingen av klager på standpunktkarakterer, etter reglene i dagens § 5-12.

2.4.2.2. Presisering av at eleven først må ha blitt varslet dersom standpunktkarakteren i orden eller i oppførsel skal settes ned

Elever skal varsles skriftlig straks de står i fare for å ikke få karakter i fag eller å få karakteren nokså god eller lite god i orden eller i oppførsel. Dette følger av dagens § 3-8, som vi foreslår å videreføre i ny § 9-7. I dagens § 3-15 (ny § 9-16) om standpunktkarakterer i fag er det i tillegg presisert i sjette ledd at dersom det skal fattes enkeltvedtak om å ikke gi karakter, skal eleven først være varslet, jf. § 3-8. Dette innebærer at det ikke er mulig å gi IV (ikke vurderingsgrunnlag) i tilfeller der eleven ikke er varslet. Det er ingen tilsvarende presisering i dagens § 3-16 når det gjelder avgjørelsen om å sette ned karakteren i orden eller oppførsel.

Vi mener at det kan virke uklart om det er mulig å gi nokså god eller lite god i standpunktkarakter i orden eller i oppførsel dersom eleven ikke har blitt tilstrekkelig varslet om det i forkant, ettersom dette ikke fremgår tydelig i dagens paragraf. Vi foreslår derfor å ta inn en presisering i ny § 9-17 fjerde ledd om at dersom standpunktkarakteren i orden eller i oppførsel skal settes ned, må eleven ha fått varsel om det, jf. § 9-7.

Varselet skal gis straks det er klart at eleven står i fare for å få nedsatt karakter, og formålet med varselet skal være å gi eleven mulighet til å forhindre at karakteren i orden eller oppførsel blir satt ned. Det er ikke i alle tilfeller at det vil være mulig å varsle på farestadiet eller for eleven til å endre oppførsel, eksempelvis dersom eleven utøver en svært grov enkelthendelse på slutten av skoleåret. Dersom det etter en slik hendelse blir klart at eksempelvis oppførselskarakteren må settes ned, vil et varsel om nedsatt i praksis utgjøre en formalitet. Vi foreslår derfor i tillegg at det tas inn i paragrafen at det ikke skal være et krav å varsle for å kunne gi nokså god (Ng) eller lite god (Lg) som standpunktkarakter dersom årsaken til at eleven ikke får god (G) er sanksjon for en enkelthendelse etter skolereglene. Vi mener forslaget er i tråd med gjeldende praksis. Vi kan ut over dette ikke se at det er gode grunner for at kravet til varsling skal reguleres ulikt når det gjelder standpunktkarakterer i fag og standpunktkarakter i orden og i oppførsel

? Er dere enige i forslaget vårt om å presisere i ny § 9-17 at eleven først må ha blitt varslet dersom standpunkt karakteren i orden eller i oppførsel skal settes ned? Utdyp gjerne hvis dere ikke er enige.

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

2.4.3. FRITAK FRA VURDERING MED KARAKTER

2.4.3.1. Egen paragraf med felles regler om fritak fra vurdering med karakter

Reglene om fritak fra vurdering med karakter i dagens §§ 3-17 til 3-20 har noen felles føringer, for eksempel at elever som er fritatt fra vurdering med karakter etter de ulike reglene, skal få underveisvurdering uten karakter. Videre følger det av §§ 3-17 og 3-18 at skoleeieren skal sørge for å gi nødvendig veiledning om hva fritak fra vurdering med karakter innebærer, mens et slikt krav ikke følger av §§ 3-19 og 3-20, uten at vi kan se at det er nødvendig å skille mellom reglene her.

For å forenkle og skape sammenheng i de ulike reglene om fritak fra vurdering med karakter foreslår vi å samle kravene vi vurderer at skal gjelde for alle fritaksreglene, i en egen paragraf. Se forslag til ny § 9-18. Innholdet i den nye paragrafen er tatt ut av de enkelte paragrafene om fritak.

Vi foreslår å plassere den nye paragrafen som første paragraf i delen om fritak fra vurdering med karakter, slik at det skal være tydelig at denne gjelder for de påfølgende fritaksreglene i ny forskrift §§ 9-19 til 9-23.

? Er dere enige i forslaget vårt til utforming av ny § 9-18 om felles regler om fritak fra vurdering med karakter?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

2.4.3.2. Utvidelse av hvem som kan få fritak fra vurdering med karakter i ett av de norske skriftspråkene

Dagens § 3-19 første ledd bokstav a til d angir hvem som kan få fritak fra vurdering med karakter i skriftlig sidemål. Vi foreslår å videreføre at elever som oppfyller kriteriene som fremgår av dagens bokstav a til d, skal kunne få slikt fritak i ny § 9-21, men at det for bokstav c klargjøres i ordlyden at dette også gjelder de som har rett til særskilt språkopplæring på nåværende tidspunkt.

Vi foreslår å utvide målgruppen for fritak fra vurdering med karakter i skriftlig sidemål ved at elever i videregående opplæring som har hatt fritak fra opplæring i skriftlig sidemål på 8. til 10. trinn, har rett på fritak fra vurdering med karakter dersom de ikke har fritak fra opplæringen i sidemål på videregående. Vi foreslår at det samme skal gjelde for elever som har hatt fritak fra opplæring i ett av de norske skriftspråkene på 8.-10. trinn etter ny § 1-9, men som ikke benytter seg av denne retten i videregående opplæring. Vi foreslår å regulere dette i ny forskrift § 9-21 andre ledd. Etter vårt syn vil det være urimelig at elever som ikke har hatt opplæring i skriftlig sidemål på ungdomstrinnet, skal vurderes med karakter i den videregående opplæringen hvis de ikke fortsetter å benytte seg av retten til fritak fra opplæringen. Vi viser til at forvaltningspraksis om dette spørsmålet når det gjelder elever som har hatt opplæring i samisk har eksistert siden 2016. Vi mener at retten ikke bør begrenses til de som har hatt samiskopplæring, og at den bør omfatte alle som har hatt fritak etter ny § 1-9. Det innebærer at fritaket i ny § 9-21 andre ledd også omfatter elever som har fått opplæring i eller på kvensk eller finsk som andrespråk, elever som har fått opplæring i norsk tegnspråk, og elever som har fått særskilt språkopplæring.

Vi påpeker at vi i utgangspunktet mener at forslaget til ny § 9-21 andre ledd kun bør gjelde for de elevene som allerede har benyttet retten til fritak fra opplæring på ungdomstrinnet, slik at muligheten for fritak etter denne bestemmelsen utelukker de elevene som hadde rett til fritak fra opplæring på ungdomstrinnet, men som valgte å ikke benytte seg av den. Elever som har benyttet retten til fritak fra opplæring på ungdomstrinnet vil ikke ha samme forutsetninger som andre elever for å bli vurdert med karakter på videregående, da de ikke har hatt opplæring i faget tidligere. Dette stiller seg annerledes for de elevene som hadde rett til fritak fra opplæringen på ungdomstrinnet, men som valgte å ikke benytte seg av den.

På den annen side kan det oppfattes som urimelig at elever som frivillig velger opplæring i sidemålet sitt på ungdomstrinnet, senere skulle miste muligheten til å få fritak fra vurdering. Det ville også være uheldig om en endring som beskrevet ovenfor, ville føre til at flere velger bort sidemålsopplæring på ungdomstrinnet fordi de ønsker å sikre seg muligheten til å kunne få fritak fra vurdering i videregående skole. Vi ber derfor om høringsinstansenes syn på om en utvidelse i så fall også bør inkludere alle som hadde rett til fritak fra opplæring på ungdomstrinnet, uavhengig av om de benyttet seg av retten til fritak.

? Er dere enige i forslaget vårt om å utvide personkretsen som får rett til fritak fra vurdering med karakter i skriftlig sidemål, i ny § 9-21 andre ledd?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

? Bør utvidelsen begrenses til å gjelde dem som benyttet seg av retten til fritak fra opplæring på ungdomstrinnet?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

2.4.3.3. Egen paragraf om fritak fra vurdering med karakter i fremmedspråk i videregående opplæring

Vi foreslår å forskriftsfeste retten til å bli fritatt fra vurdering med karakter i fremmedspråk i videregående opplæring i ny forskrift § 9-22. Retten fremgår i dag av instruks gitt av Kunnskapsdepartementet 28. mai 2020.

Med tanke på at ordningen påvirker rettighetene og pliktene til et ubestemt antall elever, bør det fremgå av forskrift, jf. forvaltningsloven § 2 bokstav c. Å forskriftsfeste dagens instruks vil gjøre ordningen mer tilgjengelig og føre til bedre sammenheng i regelverket for de ulike fritaksordningene.

Vi foreslår at de samme kriteriene som i dag står i instruksene, også skal gjelde for retten til fritak i ny § 9-22. Forslaget til ny paragraf er derfor basert på innholdet i instruksene, og vi har lagt oss tett på formuleringer i instruksene i utformingen av forslaget.

Et spørsmål som har stått sentralt i ordningen om fritak fra vurdering med karakter i fremmedspråk, er hvilken dokumentasjon eleven eller den tidligere eleven må fremlegge for statsforvalteren for at fritak skal kunne innvilges. I instruksene fremgår det at «[d]ispensasjon forutsetter at søker fremlegger dokumentasjon fra henholdsvis pedagogisk-psykologisk tjeneste eller andre sakkyndige, samt elevens skole». Samtidig har Kunnskapsdepartementet uttalt i brev den 20. august 2020 at «det avgjørende er at den samlede dokumentasjonen som søker fremlegger, gir et tydelig bilde av utfordringer, konsekvenser og den individuelle tilretteleggingen som har funnet sted, og begrunnelsen for at den ikke har vært, eller vil være tilstrekkelig for å sikre likeverdige opplæringsmuligheter».

Vi foreslår å ikke regulere eksplisitt i paragrafen hvilke typer dokumentasjon eleven må legge frem for å få innvilget fritak. Dette henger sammen med at vi ikke ønsker å stille absolutte krav til hvilke typer dokumentasjon som må legges frem, og slik sett utelukke at andre typer dokumentasjon også kan være relevante for søknaden. Normalt sett vil det imidlertid innebære at eleven legger frem både sakkyndig vurdering som sier noe om utfordringene og personens opplæringsmuligheter i fremmedspråk, og en uttalelse fra skolen. Alminnelige krav til saksbehandlingen innebærer at ulike sakstyper kan måtte underbygges av dokumentasjon for at det skal kunne fattes et vedtak, jf. forvaltningsorgans utrednings- og informasjonsplikt i forvaltningsloven § 17. Dette er også i tråd med utformingen av de andre fritaksreglene i forskriften, der det ikke er konkret angitt hvilke dokumenter eleven eller foreldrene må legge frem for å få fritak. Vi mener derfor at dokumentasjon kan omtales nærmere i merknad til paragrafen. Dette er ikke ment som en realitetsendring, men vi ber om høringsinstansenes innspill på om dere mener det kan føre til utilsiktede endringer av dagens praksis.

? Er dere enige i forslaget vårt om å ikke forskriftsfeste hvilke typer dokumentasjon som må legges frem i forbindelse med søknad om fritak fra vurdering med karakter i fremmedspråk i videregående opplæring, i ny § 9-22?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

2.4.4. EKSAMEN

2.4.4.1. Regulering av at lærebedriften melder opp lærlinger og kandidater for fagbrev på jobb til eksamen

I dag er det ikke regulert i forskriften hvem som melder opp lærlinger og kandidater for fagbrev på jobb til eksamen i de lærefagene der det er fastsatt i læreplanen for opplæring i bedrift at det er obligatorisk å gå opp til en eksamen i faget før oppmelding til fag- eller svenneprøven. Siden det ikke er regulert hvem som har denne oppgaven, har vi forstått at det i praksis er kandidaten selv som melder seg opp, eventuelt etter veiledning fra fylkeskommunen eller opplæringskontorene. Vi mener det bør reguleres hvem som melder opp disse kandidatene til eksamen.

Til første gangs eksamen melder skolen elevene opp til eksamen. Dette følger av dagens § 3-24 og foreslås videreført i ny § 9-27. Videre er det lærebedriften som melder kandidatene opp til første gangs fag- eller svenneprøve når opplæringen gis i bedrift. Dette følger av dagens § 3-47 og foreslås videreført i ny § 9-56. Det er altså gjennomgående i forskriften at kandidater til eksamen og til fag- eller svenneprøve ikke selv må melde seg opp til dette. Vi foreslår derfor at det heller ikke skal være et krav at lærlinger og kandidater for fagbrev på jobb skal melde seg selv til eksamen.

Det er fylkeskommunen som har ansvaret for å gjennomføre alle eksamener, og det kan derfor være en mulig løsning å legge oppgaven med å melde opp lærlinger og kandidater for fagbrev på jobb til fylkeskommunen. Imidlertid er det lærebedriften som står for den daglige oppfølgingen av lærlingene og kandidatene for fagbrev på jobb, og som også har ansvaret for å melde dem opp til fagprøven. Videre henger eksamen i disse tilfellene tett sammen med fagprøven, ettersom bestått eksamen er en forutsetning for å kunne ta fagprøven. Slik sett vil det være naturlig at det er lærebedriften som sørger for oppmeldingen også til eksamen. Vi har i tillegg fått innspill om at det er ønskelig at det er lærebedriften som får denne oppgaven. Vi foreslår derfor at det reguleres i ny § 9-27 at lærlinger og kandidater for fagbrev på jobb blir meldt opp til eksamen av lærebedriften. Selv om forslaget innebærer en ny oppgave for lærebedriften, er de kjent med prosessen fra før, og vi mener det ikke utgjør en stor byrde for lærebedriften at oppgaven legges til dem.

? Er dere enige i forslaget om at lærebedriften melder opp lærlinger og kandidater for fagbrev på jobb til eksamen i ny § 9-27? Utdyp gjerne hvis dere ikke er enige.

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

2.4.4.2. Ny, utsatt og særskilt eksamen

Vi har vurdert retten til særskilt, ny og utsatt eksamen som i dag fremgår av forskriftens §§ 3-30 til 3-32 i lys av den foreslåtte fullføringsretten i videregående opplæring.

Etter forslaget til ny opplæringslov § 5-1 vil elever som ikke har fullført videregående opplæring, ha rett til opplæring frem til de har fullført og bestått. Det står mer om forslagene våre til hvordan opplæringen etter fullføringsretten skal gis, i vurderingene til nytt kapittel 5 i forskriften om innholdet i den videregående opplæringen. Se også oversikten over forskriftsendringer som knytter seg til utvidet rett til videregående opplæring innledningsvis i høringsnotatet.

Som vi har omtalt i forbindelse med forslaget vårt til ny forskrift §§ 4-3 og 5-2, mener vi at retten til mer opplæring for de som har gjennomført opplæringen i fag uten å bestå, bør henge sammen med opplæring frem mot en standpunktkarakter, med en gitt frist for eleven til å melde seg opp til mer opplæring i ett eller flere fag som ikke er bestått. Vi foreslår videre at retten til mer opplæring som hovedregel skal gjelde fra og med påfølgende skolestart.

2.4.4.2.1. Særskilt eksamen

I dagens forskrift § 3-30 er det regulert rett til særskilt eksamen for elever i videregående opplæring som får 1 i standpunktkarakter i et fag, og som ikke er trukket ut til eksamen i faget. Retten gjelder også for fag der det normalt ikke blir avholdt eksamen. Dersom eleven består særskilt eksamen, har vedkommende bestått faget. Eleven har i dag ikke rett til opplæring frem mot særskilt eksamen.

2.4.4.2.2. Videreføre retten til særskilt eksamen

Elever som har fått 1 som standpunktkarakter vil ofte ha behov for mer opplæring i faget fordi hen ikke har vist tilstrekkelig kompetanse i løpet av skoleåret. Vi mener at denne gruppen i mange tilfeller vil ha større nytte av å få mer opplæring frem mot en standpunktkarakter fremfor å skulle lese til en særskilt eksamen på egen hånd. Vi har derfor vurdert om det er behov for å videreføre retten til særskilt eksamen, fordi elevene kan bli bedre stilt med en rett til mer opplæring. Det er også usikkert hvor godt dagens ordning med særskilt eksamen fungerer, og hvor mange elever som består et fag gjennom denne ordningen.

Samtidig legger vi til grunn at gruppen elever som av ulike grunner ikke får bestått standpunktkarakter, er variert. De som ikke består ett eller flere fag, vil ha ulike ønsker og behov for mer opplæring i faget/fagene. Antallet fag eleven mangler for å fullføre, motivasjon og andre læreforutsetninger er eksempler på faktorer som kan påvirke om eleven kan lese til en særskilt eksamen på egen hånd, eller om vedkommende har behov for mer opplæring for å fullføre videregående opplæring.

I omtalen av forslaget til ny § 5-2 har vi i stor grad lagt opp til å gi fylkeskommunene fleksibilitet med hensyn til hvordan de ønsker å organisere meropplæringen for de som ikke fullfører ett eller flere fag i den videregående opplæringen. Samtidig bør det sees hen til elevens behov, og være mulig å organisere opplæringen slik at elevene ikke må bruke lengre tid i videregående opplæring enn nødvendig. I høringsnotatet til nytt kapittel 5 er det vist til at fylkeskommunen for eksempel kan velge å komprimere opplæringen som gis for å oppfylle retten til mer opplæring for de som har gjennomført opplæring i fag uten å bestå. Det er likevel ikke sikkert at det er gjennomførbart å komprimere opplæringen i alle fag i alle fylkeskommuner, slik at noen tilbyr opplæring over et ordinært skoleår. Samtidig blir særskilt eksamen gjerne avholdt mot slutten av høsthalvåret. Dersom elevene mister retten til særskilt eksamen og opplæringen ikke komprimeres, kan de risikere å bruke lengre tid i videregående opplæring. Derfor foreslår vi å videreføre retten til særskilt eksamen i ny forskrift § 9-38. Dette gjør at den enkelte vil kunne velge mellom å melde seg til særskilt eksamen, å melde seg til mer opplæring faget som ikke er bestått, eller å melde seg til både særskilt eksamen og mer opplæring.

❓ **Er dere enige i forslaget vårt om å videreføre retten til særskilt eksamen i ny § 9-38? Utdyp gjerne hvis dere ikke er enige.**

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

2.4.4.2.3. Ny eksamen

En elev i den videregående opplæringen som får karakteren 1 til ordinær eksamen, har etter dagens forskrift § 3-31 rett til ny eksamen ved første etterfølgende eksamen. Dersom eleven ikke går opp til, eller ikke består, ny eksamen ved første etterfølgende eksamen, vil eleven etter dagens regler miste standpunktkarakteren i faget og måtte ta faget som privatist.

2.4.4.2.4. Videreføre rett til ny eksamen

Vi mener at på samme måte som ved særskilt eksamen kan det være store forskjeller innenfor personkretsen som i dag har rett til ny eksamen. En del av elevene vil sannsynligvis ha behov for mer opplæring i faget de ikke har bestått ordinær eksamen i. Samtidig vil det sannsynligvis være en andel elever som hadde «en dårlig dag» på eksamen, eller ikke hadde brukt nok tid på å forberede seg, men som generelt har gode forutsetninger for å vise kompetanse på en eksamen. Vi ser derfor at det sannsynligvis er flere som vil ønske å benytte retten til ny eksamen sammenlignet med eksempelvis særskilt eksamen. Vi foreslår derfor å videreføre retten til ny eksamen, i ny forskrift § 9-37.

❓ **Er dere enige i forslaget vårt om å videreføre retten til ny eksamen i ny § 9-37?**

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

2.4.4.2.5. Utsatt eksamen

Utsatt eksamen i dagens § 3-32 er en rett for elever og privatister i videregående opplæring som har dokumentert fravær ved eksamen. Dersom en elev ikke går opp til utsatt eksamen ved første etterfølgende eksamen, faller standpunktkarakteren bort. Etter dagens regler må eleven da henvises til privatistordningen.

2.4.4.2.6. Videreføre rett til utsatt eksamen

Retten til utsatt eksamen innebærer ikke at eleven har fått karakteren 1, verken i standpunktkarakter eller til eksamen. I utgangspunktet er det derfor ikke noe som tilsier at elevene som har denne retten, har behov for mer opplæring i faget for å bestå. Det er likevel grunn til å tro at det også innenfor denne gruppen vil være store variasjoner, hvor noen vil ha tilstrekkelige forutsetninger for å kunne bestå utsatt eksamen, mens andre vil ha behov for mer opplæring. I tråd med vurderingene over for særskilt og ny eksamen, foreslår vi å videreføre retten til utsatt eksamen i ny forskrift § 9-36.

Er dere enige i forslaget vårt om å videreføre rett til utsatt eksamen i ny § 9-36?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

2.4.4.2.7. Videreføre at standpunktkarakteren faller bort ved ikke bestått ny og utsatt eksamen

I dag faller standpunktkarakteren bort dersom eleven ikke går opp til, eller ikke består, ny og utsatt eksamen ved første etterfølgende eksamen, og vedkommende må ta faget som privatist. Ny, utvidet rett til videregående opplæring gjør at man ikke lenger må ta faget som privatist.

Vi foreslår imidlertid å videreføre at standpunktkarakteren faller bort dersom eleven ikke består ny og utsatt eksamen ved første etterfølgende eksamen.

2.4.4.2.8. Når retten til mer opplæring inntre ved særskilt, ny og utsatt eksamen

I kapittel 4 i høringsnotatet har vi foreslått at elevene, etter egne fastsatte frister, som hovedregel skal kunne melde seg til mer opplæring fra førstkommande skolestart. Ettersom vi foreslår å videreføre retten til særskilt, ny og utsatt eksamen i ny forskrift, som normalt avholdes i november for sentralt gitt eksamen, blir spørsmålet når retten til mer opplæring skal inntre for elevene som har rett til disse eksamenene. Vi har vurdert om alle elevene bør få rett til mer opplæring fra førstkommande skoleår, eller om mer opplæring er forbeholdt avlagt særskilt, ny eller utsatt eksamen.

2.4.4.2.8.1. Vårt primære forslag: rett til mer opplæring og særskilt, ny og utsatt eksamen samtidig

Av hensyn til at regelverket skal være så enkelt som mulig å praktisere, og for at det skal oppleves rettferdig for alle grupper elever, foreslår vi primært at alle elever med rett til enten særskilt, ny eller utsatt eksamen, skal ha rett til mer opplæring fra førstkommande skoleår. Særskilt, ny og utsatt eksamen som er sentralt gitt avholdes normalt i november, men kan avholdes tidligere ved lokalt gitt eksamen. Dersom elevene først må stryke på særskilt, ny eller utsatt eksamen før de får rett til mer opplæring, vil dette kunne innebære at elevene må vente

mer enn ett år fra den opprinnelige eksamenen/standpunktkarakteren før de har rett til mer opplæring i faget som ikke er bestått. Dette tilsier at retten til mer opplæring bør inntre før særskilt, ny eller utsatt eksamen har vært forsøkt.

Forslaget likestiller alle elever, uavhengig av om de mangler bestått standpunktkarakter eller eksamen i fag, eller om de har gyldig fravær fra eksamen (og rett til utsatt eksamen). Et alternativ er å differensiere mellom de som har rett til henholdsvis særskilt, ny og utsatt eksamen, ved at for eksempel kun de med rett til særskilt og ny eksamen kan melde seg parallelt til mer opplæring, mens de med rett til utsatt eksamen ikke får rett til mer opplæring før etter at de eventuelt har strøket til eksamen. En slik differensiering kan begrunnes med at det er grunn til å anta at det er større sannsynlighet for at de med rett til særskilt og ny eksamen stryker, enn at de med rett til utsatt eksamen stryker. Dette vil imidlertid gi et mer komplisert regelverk. Når det uansett er grunn til å anta at det innenfor de ulike tre gruppene vil være en variasjon i faglige forutsetninger for å bestå eksamen, kan det være grunn til å ha like regler. Regelverket vil ellers kunne virke urimelig for de elevene med rett til utsatt eksamen og som har behov for mer opplæring. Vi foreslår derfor at retten til mer opplæring skal inntre ved førstkommande skoleår også for de med rett til utsatt eksamen.

Vi har videre vurdert om det skal stilles et krav om at elevene må velge å *enten* få mer opplæring frem mot standpunktkarakter *eller* gå opp til særskilt, ny eller utsatt eksamen uten mer opplæring. Vi har kommet til at vi ikke ønsker å foreslå en slik begrensning, og mener at muligheten til å fullføre raskt bør veie tungt. Vi mener at den enkelte selv bør kunne ta stilling til hva som passer best for hen, og at eleven også bør få mulighet til å kombinere eksamen og mer opplæring, da det kan være vanskelig å fastslå på forhånd hva som vil være den raskeste veien til å fullføre for den enkelte. Det gjøres oppmerksom på at retten til mer opplæring ikke vil være eksamensrettet opplæring, men opplæring frem mot standpunktkarakter. Elevene som skal opp til særskilt, ny eller utsatt opplæring vil likevel kunne profittere på parallelt å få mer opplæring i faget, da det kan gjøre dem bedre forberedt til, og bedre i stand til å bestå, særskilt, ny eller utsatt eksamen.

Forslaget om å la elevene melde seg til både særskilt, ny og utsatt eksamen og mer opplæring samtidig, vil kunne kreve mer planlegging fra fylkeskommunens side med hensyn til å organisere og dimensjonere opplæringen som gis. Dette gjelder spesielt dersom elever som består en eventuell særskilt, ny eller utsatt eksamen, må avslutte opplæringen som gis frem mot en standpunktkarakter. Dersom de to ordningene skal eksistere parallelt på en hensiktsmessig måte, må fylkeskommunene trolig se på fleksibiliteten til å organisere mer opplæring. Komprimering av opplæring kan som nevnt være én måte å gjøre dette på. Dersom fylkeskommunen tilbyr opplæring med oppstart på andre tidspunkt i løpet av skoleåret utover minstekravene i loven og forskriften, kan det redusere sannsynligheten for at elever melder seg til både eksamen og meropplæring samtidig, fordi elevene da vil vite at de har et tilbud ved stryk på eksamen. Et annet alternativ som kan vurderes, er om det er mulig å gjennomføre lokalt gitt eksamen på et tidligere tidspunkt enn i dag. Vi mener imidlertid i utgangspunktet at de fleste kandidatene til spesielt særskilt eksamen vil trenge noe mer tid på seg til å opparbeide seg kompetanse i faget enn om eksamenene eksempelvis skulle blitt gjennomført i august.

Etter dagens regler skal de som melder seg til utsatt eksamen som følge av gyldig fravær på ordinær eksamen, trekkes på nytt slik at trekket blir reelt. Dersom elever med rett til utsatt eksamen skal ha rett til mer opplæring i fra skolestart, må det være avklart hvilket fag det skal gis opplæringen i. Vi foreslår derfor en endring i reglene om utsatt eksamen i ny § 9-36, slik at eksamenstrekket ikke skal gjøres på nytt. For at regelen skal bli enkel å praktisere, foreslår vi at endringen skal gjelde alle tilfeller av utsatt eksamen, og ikke begrenses til de tilfellene der eleven også har meldt seg til mer opplæring i faget.

Forholdet mellom særskilt, ny eller utsatt eksamen og mer opplæring i faget

Vi har også vurdert hva som skal skje dersom en elev består særskilt, ny eller utsatt eksamen samtidig som hen har meldt seg opp til mer opplæring frem mot standpunktkarakter i faget. Vi har kommet til at retten til mer opplæring i slike tilfeller bør falle bort. Dette henger sammen med at retten til opplæring som hovedregel begrenser seg til fag som ikke er bestått, jf. ny opplæringslov § 5-1, og at elevene har fullført faget dersom de består særskilt, ny eller utsatt eksamen.

Som beskrevet i kap. 5 om innholdet i opplæringen, vil det være opp til fylkeskommunen, innenfor lovens- og forskriftens øvrige rammer, å velge hvordan meropplæringen som gis etter fullføringsretten skal organiseres, og om den for eksempel skal komprimeres. Dersom fylkeskommunens organisering av meropplæringen medfører at standpunktkarakteren settes kort tid etter at eleven har avholdt særskilt, ny eller utsatt eksamen, blir spørsmålet om eleven skal beholde begge karakterene, og eventuelt hvilken karakter som skal bli stående. Med kort tid mener vi tilfeller der både standpunktkarakteren og eksamenskarakteren settes på slutten av samme høst- eller vårhalvår, typisk med noen få ukers (eller dagers) mellomrom. En mulig løsning er at standpunktkarakter etter mer opplæring i faget ikke kan fastsettes før eksamenssensuren foreligger. I de tilfellene der eleven består eksamen, vil ikke standpunktkarakter basert på meropplæringen bli fastsatt i faget.

Et annet alternativ er å la elevene få beholde karakter både etter eksamen og standpunktkarakter etter mer opplæring, der karakterene fastsettes omtrent samtidig. Hensynet til fylkeskommunens bruk av ressurser på å gi denne gruppen elever mer opplæring frem mot en standpunktkarakter, kan tilsi at det også bør fastsettes en standpunktkarakter i disse tilfellene. Samtidig er utgangspunktet at elever etter bestått eksamen ikke vil ha rett til mer opplæring, og det er grunn til å regulere dette likt for alle elever uavhengig av fylkeskommunens organisering av opplæringen og når sensuren foreligger.

Det foreslås derfor at standpunktkarakter etter mer opplæring i faget ikke kan fastsettes før eksamenssensuren foreligger, og at standpunktkarakter ikke vil bli satt der eksamen blir bestått. Vi ber likevel om høringsinstansenes syn på dette.

Føring av vitnemål dersom eleven likevel skal kunne beholde begge karakterene:

Dersom elevene skal kunne beholde både karakteren fra særskilt/ny/utsatt eksamen og standpunktkarakteren fra meropplæringen, vil elevene kunne ende opp med å ha to standpunktkarakterer i samme fag fordi den første standpunktkarakteren i faget ikke har bortfalt. I så fall mener vi at det er den siste beståtte standpunktkarakter som skal føres på vitnemålet. En slik regel samsvarer med dagens regler der eleven oppnår ny karakter i et fag etter omvalg, og som vi foreslår videreført i ny § 9-52. Dette vil dermed kunne sørge for god sammenheng i forskriften.

Dersom dette alternativet blir den foretrukne løsningen, kan det også innebære at det bør gjøres endringer i reglene om førstegangsvitnemål, slik at de tar høyde for situasjonen der eleven får en ny standpunktkarakter i et fag som allerede er bestått, også etter utløpet av den tiden læreplanverket fastsetter for opplæringsløpet. Vi har ikke inkludert en slik endring i reglene om førstegangsvitnemål på det nåværende tidspunkt, og vil vurdere etter høringen om det er behov for en slik tilpasning.

Et annet alternativ kunne vært at elever kan velge å føre den beste standpunktkarakteren på vitnemålet. Dette vil på den ene siden kunne oppleves positivt for elevene. På den annen side kan dette gi uheldige insentiver, ved at f.eks de som egentlig ikke trenger mer opplæring allikevel vil melde seg til slik opplæring, parallelt med at man gjennomfører særskilt, ny eller

utsatt eksamen. Det samsvarer heller ikke med løsningen som foreslås videreført for omvalgselever.

2.4.4.2.8.2. Vårt alternative forslag: Ikke rett til mer opplæring før ny og utsatt eksamen ikke er bestått.

Som omtalt i forbindelse med forslaget til ny § 5-2 foreslår vi at retten til mer opplæring skal gis med sikte på at elevene det gjelder, skal få standpunktkarakter i fag de mangler for å ha fullført videregående opplæring. Det kan stilles spørsmål ved om dette er en god løsning for de elevene som har rett til ny og utsatt eksamen når disse elevene allerede har standpunktkarakter i faget, men mangler bestått eksamen for å fullføre. Disse elevene vil fremdeles måtte bestå en eksamen for å oppfylle kravet til antall eksamener på vitnemålet. Vi har derfor vurdert et alternativt forslag der elevene det gjelder ikke har rett til mer opplæring før ny eller utsatt eksamen er avholdt uten at eleven har bestått faget. De elevene som enten ikke består, eller ikke møter til, ny eller utsatt eksamen ved første etterfølgende eksamen, får da rett til mer opplæring i faget. På samme måte som i dag, vil standpunktkarakteren for disse elevene falle bort, og vi mener det blir mer naturlig å tilby elevene mer opplæring som retter seg mot en standpunktkarakter.

Det vil kunne være tilfeller der en elev har rett til både utsatt eksamen og særskilt eksamen i samme fag. Vi foreslår at eleven i slike tilfeller bør ha rett til å følge reglene for særskilt eksamen dersom hen ønsker det.

2.4.4.2.9. Primært forslag til ny §§ 9-36 – 9-38:

§ 9-36 Utsett eksamen for elever og privatistar i den vidaregående opplæringa

Elevar og privatistar i den vidaregående opplæringa som har dokumentert fråvær ved eksamen, har rett til utsett eksamen i det aktuelle faget ved første etterfølgjande eksamen.

Elevane og privatistane må leggje fram dokumentasjon på at dei var hindra frå å møte til eksamen, at hindringa ikkje kunne føreseiast, og at dei ikkje kan lastast for hindringa.

Dersom elevane ikkje går opp til eller ikkje består første etterfølgjande eksamen, fell eventuell standpunktkarakter i faget bort.

Elevar med rett til utsett eksamen har også rett til meir opplæring i faget. Dersom elevane består utsett eksamen, fell retten til meir opplæring i faget bort.

§ 9-37 Ny eksamen for elever i den vidaregående opplæringa

Elevar i den vidaregående opplæringa som får karakteren 1 til ordinær eksamen, har rett til ny eksamen i det aktuelle faget ved første etterfølgjande eksamen.

Dersom elevane ikkje går opp til eller ikkje består første etterfølgjande eksamen, fell standpunktkarakteren i faget bort.

Elevar med rett til ny eksamen har også rett til meir opplæring i faget. Dersom elevane består ny eksamen, fell retten til meir opplæring i faget bort.

§ 9-38 Særskild eksamen for elever i den vidaregående opplæringa

Elevar i den vidaregående opplæringa som får karakteren 1 som standpunktkarakter i eit fag, har rett til særskild eksamen i faget ved første etterfølgjande eksamen.

Retten til særskild eksamen gjeld berre dersom elevane ikkje er trekte ut til eksamen i faget, og gjeld også for fag der det vanlegvis ikkje blir halde eksamen.

Elevar med rett til særskild eksamen har også rett til meir opplæring i faget. Dersom elevane består særskild eksamen, fell retten til meir opplæring i faget bort.

2.4.4.2.10. Alternativt forslag til ny §§ 9-36 og 9-37:

§ 9-36 Utsett eksamen for elever og privatistar i den vidaregåande opplæringa

Elevar og privatistar i den vidaregåande opplæringa som har dokumentert fråvær ved eksamen, har rett til utsett eksamen i det aktuelle faget ved første etterfølgjande eksamen.

Elevane og privatistane må leggje fram dokumentasjon på at dei var hindra frå å møte til eksamen, at hindringa ikkje kunne føreseiast, og at dei ikkje kan lastast for hindringa.

Dersom elevar har rett til utsett eksamen i et trekkfag, skal trekkinga av fag gjerast på nytt.

Dersom elevane ikkje går opp til eller ikkje består første etterfølgjande eksamen, fell eventuell standpunktkarakter i faget bort. Elevane har då rett til meir opplæring i faget.

§ 9-37 Ny eksamen for elever i den vidaregåande opplæringa

Elevar i den vidaregåande opplæringa som får karakteren 1 til ordinær eksamen, har rett til ny eksamen i det aktuelle faget ved første etterfølgjande eksamen.

Dersom elevane ikkje går opp til eller ikkje består første etterfølgjande eksamen, fell standpunktkarakteren i faget bort. Elevane har då rett til meir opplæring i faget.

❓ **Er dere enige i at elever med rett til ny eller utsatt eksamen, skal ha rett til mer opplæring samtidig? Se vårt primære forslag til regulering av ny og utsatt eksamen i §§ 9-36 – 9-38. Utdyp gjerne.**

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

❓ **Dersom dere ikke er enige, mener dere at det alternative forslaget til regulering av ny og utsatt eksamen i §§ 9-36 til 9-37 er bedre? Elever med rett til ny eller utsatt eksamen vil da få rett til mer opplæring dersom eksamen ikke består og standpunktkarakteren bortfaller. Utdyp gjerne.**

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

❓ **Er dere enige i at retten til mer opplæring i faget faller bort dersom eleven består særskilt, ny eller utsatt eksamen i løpet av opplæringsperioden? Utdyp gjerne hvis dere ikke er enige.**

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

❓ **Er dere enige i at standpunktkarakter etter mer opplæring i faget ikke skal kunne fastsettes før eksamenssensuren etter særskilt, ny og utsatt eksamen foreligger? Utdyp gjerne.**

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

❓ **Dersom det skulle vært mulig å få standpunktkarakter i et fag man allerede har fått standpunktkarakter i, er det den siste karakteren eller den beste som bør føres på elevens vitnemål?**

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

2.4.4.2.11. Oppmelding til utsatt, ny og særskilt eksamen i videregående opplæring

Dagens forskrift § 3-24 regulerer oppmelding til eksamen. Vi foreslår å videreføre reglene i ny forskrift § 9-27, med noen språklige endringer.

Andre ledd i dagens paragraf slår fast at elever i videregående opplæring selv må melde seg opp til ny eksamen, utsatt eksamen og særskilt eksamen til skolen. Vi har vurdert om formuleringen om at elevene selv må melde seg opp til disse eksamenene, bør endres i lys av fullføringsretten i videregående opplæring. Vi viser til endringene vi har foreslått i retten til utsatt, ny og særskilt eksamen i §§ 9-36 til 9-38.

Vi antar at fylkeskommunene også i dag har rutiner for å veilede elever i forbindelse med oppmelding til ny og utsatt eksamen, og at fylkeskommunene har et ønske om å hjelpe elevene med dette. Dersom regelverket skulle endres slik at fylkeskommunene melder opp elevene, krever det enten kontakt med alle elevene det gjelder, eller at fylkeskommunen risikerer å melde opp elever som ikke har planlagt å avlegge eksamen. Dette kan tilsa at elevene fremdeles selv bør melde seg opp dersom de ønsker det.

Vi har derfor ikke foreslått å endre dagens regler, men ber om høringsinstansenes syn på om de mener det er grunn til dette.

❓ **Er dere enige i forslaget vårt om å videreføre at elevene selv må melde seg opp til utsatt, ny og særskilt eksamen i ny § 9-27? Hvis dere ikke er enige, mener dere fylkeskommunen bør melde elever opp til ny og utsatt eksamen?**

Ikke angitt ja/nei

2.4.5. TYDELIGGJØRING AV AT KOMMUNEN OG FYLKESKOMMUNEN KAN STILLE KRAV OM AT EKSAMENSKANDIDATER LEGITIMERER SEG FOR Å FÅ GJENNOMFØRE EKSAMEN, I NY § 9-26 TREDJE LEDD

Det følger av dagens § 3-23 tredje ledd at skoleeieren blant annet har ansvar for å gjennomføre alle eksamener. Skoleeieren har også ansvar for å gi elevene informasjon om eksamen og for at privatistene får tilgang til slik informasjon.

I lys av Sivilombudets uttalelse 2021/4640 har vi vurdert om det bør tydeliggjøres at kommunen og fylkeskommunen har mulighet til å stille krav til at eksamenskandidater legitimerer seg på eksamen. Vi mener at ansvaret for å gjennomføre eksamen innebærer at kommunen og fylkeskommunen iverksetter nødvendige tiltak for at eksamen blir gjennomført på en betryggende måte. Slike tiltak omfatter blant annet å sikre at riktig person avlegger eksamen. Vi foreslår å ta dette inn i ny § 9-26 tredje ledd gjennom formuleringen «*[k]ommunen og fylkeskommunen må også sørge for at det er rett elev eller privatist som møter til eksamen*».

Problemstillingen om legitimasjon er først og fremst aktuell for privatistkontorene som gjennomfører privatisteksamen i videregående opplæring.

Formålet med et legitimasjonskrav er å sikre at det er den personen som har meldt seg opp til eksamen, som faktisk gjennomfører eksamen. Om en annen person gjennomfører eksamen i den oppmeldte personens navn, regnes det som juks, og eksamen kan annulleres, jf. dagens forskrift § 3-34. Å ha et legitimasjonskrav på eksamen fremstår i denne forbindelse som en praktisk måte å sikre at riktig person møter på eksamen, og forhindre denne formen for juks.

Å tydeliggjøre adgangen til å kreve legitimasjon på eksamen er ikke ment som en forventning om at kommunen og fylkeskommunen skal stille et slikt krav ved alle eksamener. Vi vurderer at behovet for at kandidater legitimerer seg, først og fremst vil gjøre seg gjeldende på privatisteksamen, men har ikke foreslått å begrense ordlyden i forskriften til disse tilfellene. Vi mener at kommunen og fylkeskommunen kan velge å innføre et slikt krav i rutine de har for gjennomføring av eksamen, som gjøres kjent og tilgjengelig for eksamenskandidatene.

Et argument mot å tydeliggjøre i forskriften at kommunen og fylkeskommunen kan stille krav om legitimasjon på eksamen, kan være at deres ansvar for å gjennomføre eksamen innebærer mye mer enn å sørge for at det er riktig kandidat som møter til eksamen, uten at dette er eksplisitt angitt i paragrafen. Derfor er vi usikre på om det at vi tydeliggjør denne ene adgangen for kommunen og fylkeskommunen, kan skape usikkerhet om deres mulighet til å gjøre andre tiltak i forbindelse med gjennomføring av eksamen. Et alternativ er at adgangen til å stille legitimasjonskrav på eksamen tydeliggjøres i veiledningen om ny § 9-26. Vi ber om høringsinstansenes syn på dette.

? Er dere enige i forslaget vårt om å tydeliggjøre at kommunen og fylkeskommunen kan stille krav om at eksamenskandidater legitimerer seg på eksamen, i ny § 9-26 tredje ledd?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

2.4.6. PRESISERING AV NÅR KANDIDATENE SENEST MÅ MØTE FOR Å FÅ GJENNOMFØRE SKRIFTLIG EKSAMEN

Det er fastsatt i dagens § 3-25 tredje ledd at skriftlig eksamen skal starte kl. 09 norsk tid. Kandidater som møter før kl. 10, skal få gjennomføre eksamen. De som møter etter kl. 10, skal ikke få gjennomføre eksamen. Vi foreslår å videreføre regelen i ny forskrift § 9-28, men å presisere at kandidater som møter kl. 10.00 eller senere, ikke får gjennomføre eksamen.

? Er dere enige i utformingen av ny § 9-28 fjerde ledd?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

2.4.7. EGNE PARAGRAFER OM ANTALL EKSAMENER I GRUNNSKOLEN OG DEN VIDEREGÅENDE OPPLÆRINGEN

Vi foreslår å forskriftsfeste antallet eksamener både i grunnskolen og i videregående opplæring. Det følger av dagens forskrift § 3-22 at departementet fastsetter antall eksamener. Antallet eksamener kommer i dag nærmere frem av rundskrivet *Udir-2-2018 Trekkordning ved eksamen for grunnskolen og videregående opplæring*. Med tanke på at det er satt krav til antallet eksamener for å få vitnemål, får dette konsekvenser for rettighetene og pliktene til et ubestemt antall elever og bør etter forvaltningsloven § 2 bokstav c fastsettes som forskrift. Vi mener det er hensiktsmessig å samle reglene for trekk til eksamen i forskriften fremfor å la disse reglene være delt mellom forskrift og rundskriv. Vi mener trekkordningene også vil bli enklere å finne og anvende når de er plassert i forskrift.

Vi foreslår å fastsette en paragraf om antallet eksamener i grunnskoler (ny § 9-29), en om antallet eksamener på studieforbereende utdanningsprogram (ny § 9-30) og en om antallet eksamener på yrkesfaglige utdanningsprogram (ny § 9-31). Siden vi foreslår tre nye paragrafer som fastsetter trekkordningene, gjør vi noen strukturelle endringer i enkelte andre paragrafer i del V om eksamen. Blant annet slår vi dagens § 3-26 andre og tredje ledd sammen med dagens § 3-25 i ny § 9-28 om eksamensformer, tidsramme og uttrekk av elever til eksamen.

Endringene medfører ingen realitetsendringer.

? Er dere enige i vårt forslag til forskriftsfesting av gjeldende trekkordning til eksamen i grunnskolen og den videregående opplæringen i tre nye paragrafer i §§ 9-29 til 9-31?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

2.4.8. SÆRSKILT TILRETTELEGGING AV EKSAMEN

Særskilt tilrettelegging av eksamen er regulert i dagens § 3-29. Vi foreslår å videreføre reglene i ny § 9-34.

Dagens regler om særskilt tilrettelegging gir kommunen og fylkeskommunen mulighet til å bruke skjønn for å avgjøre hvordan eksamen kan tilpasses, slik at kandidater som har behov for det, får muligheten til å vise kompetansen sin i faget innenfor rammene av paragrafen. Særskilt tilretteleggingen til eksamen skal avhjelpe sykdom eller funksjonsnedsettelse, men ikke manglende kompetanse i fag. Det må vurderes konkret om en elev eller privatist kan tildeles lengre tid, forstørret skrift, ekstra belysning, skrivehjelp, stemmestyrte skriving, opplesning av oppgaver eller lignende. Tiltakene må ikke føre til at eleven eller privatisten får fordeler fremfor andre som ikke får tilrettelegging ved eksamen, og tilretteleggingen må heller ikke være så omfattende at eleven eller privatisten ikke blir prøvd i kompetansemålene i faget.

Vi har mottatt innspill om at enkelte elevgrupper med omfattende behov for tilrettelegging ikke ivaretas godt nok etter dagens regler, selv ved bruk av skjønn hos kommunen og fylkeskommunen, og at det trengs realitetsendringer. Dagens regler åpner blant annet ikke for at eksamen kan deles opp og tas over flere dager.

Vi har ikke et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag til å kunne foreslå realitetsendringer i paragrafen nå, og vi mener det vil være utfordrende å utvide muligheten til å tilrettelegge eksamen uten at kandidaten får fordeler overfor andre kandidater. Vi vil eventuelt kunne vurdere spørsmålet på nytt i lys av innspill fra høringsinstansene.

? Er dere enige i forslaget vårt om å videreføre reglene om særskilt tilrettelegging av eksamen i ny § 9-34? Hvis dere ikke er enige, hvilke endringer mener dere det er behov for?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

2.4.9. REGULERING AV EKSAMEN I UTLANDET I EGEN PARAGRAF

Statsforvalteren i Agder har et fast oppdrag om å behandle «søknader om eksamen i videregående opplæring i utlandet». Dette følger av Virksomhets- og økonomiinstruks (VØI) datert 4. mars 2022 punkt 5.1.2.6. Ordningen er nærmere beskrevet i en [artikkel på udir.no og er ikke fastsatt i forskriften. Siden ordningen innebærer et unntak for eksamenssted og påvirker rettighetene og pliktene til et ubestemt antall elever og privatister, bør den stå i forskrift, jf. forvaltningsloven § 2 bokstav c. Vi foreslår derfor å forskriftsfeste dagens ordning og praksis i ny § 9-35.](#)

🔍 **Er dere enige i forslaget vårt om å fastsette en egen bestemmelse om gjeldende ordning om eksamen i utlandet i ny § 9-35? Utdyp gjerne hvis dere ikke er enige.**

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

2.4.10. BORTVISNING

2.4.10.1. Presisering av kravet om advarsel før en kandidat kan vises bort fra eksamen

Bortvisning fra eksamen er regulert i dagens § 3-33 og foreslås videreført i ny § 9-39. I dagens paragraf står det at dersom en elev eller privatist (i grunnskolen eller videregående opplæring) hindrer eller forstyrrer gjennomføringen av eksamen, kan vedkommende, etter å ha blitt advart, vises bort. Vi mener at dagens ordlyd ikke får tydelig nok frem at kravet om at eksamenskandidaten skal få en advarsel, innebærer at vedkommende skal få en reell sjanse til å endre sin oppførsel, før rektor kan beslutte å bortvise kandidaten. Vi har derfor foreslått en endring i ordlyden slik at dette kommer tydeligere frem enn i dagens regel.

2.4.10.2. Rett til ny eksamen etter bortvisning fra eksamen i videregående opplæring

Retten til ny eksamen for bortviste eksamenskandidater er regulert i dagens forskrift § 3-33 andre ledd. Dersom en elev eller privatist klager på enkeltvedtak om bortvisning og får medhold, har vedkommende rett til ny eksamen ved første etterfølgende eksamen.

Regelen i dagens § 3-33 andre ledd innebærer at de som ikke klager eller ikke får medhold i klage på vedtak om bortvisning, ikke har rett til ny eksamen, og de må melde seg opp til eksamen i faget som privatist. Vi foreslår å endre denne regelen i lys av forslaget til ny opplæringslov § 5-1, som gir rett til å fullføre videregående opplæring. Elever som har blitt bortvist fra eksamen, og som derfor ikke oppfyller kravet til antallet eksamener for å få utstedt vitnemål, har ikke fullført videregående opplæring. Disse kan derfor ikke lenger henvises til privatistordningen. Det gjelder uavhengig av om enkeltvedtaket om bortvisning opprettholdes eller endres etter klage. Vi mener at disse elevene bør behandles på samme måte som de som har fått karakteren 1 til ordinær eksamen, og viser til våre vurderinger knyttet til ny eksamen i ny § 9-37.

Vårt forslag innebærer at elevene har lik rett til ny eksamen uavhengig av om de får medhold i klage på enkeltvedtaket om bortvisning eller ikke. Vi ser at dette kan få konsekvenser for elevenes insentiv til å klage på vedtaket. Hvis eleven får medhold i klage på enkeltvedtak om bortvisning, kan det likevel innebære at hen får rett til å føre karakteren etter ny eksamen på et førstegangsvitnemål i den videregående opplæringen, forutsatt at eleven ellers oppfyller vilkårene for å få utstedt førstegangsvitnemål. Vi viser til våre vurderinger av retten til førstegangsvitnemål og vårt forslag til ny § 9-47.

For privatister foreslår vi at retten til ny (kostnadsfri) privatisteksamen kun skal gjelde for de som får medhold i klage på enkeltvedtak om bortvisning.

❓ **Er dere enige i forslaget vårt om å utvide personkretsen for rett til ny eksamen etter bortvisning, slik at elever får rett til ny eksamen uavhengig av om de får medhold i klage på bortvisningsvedtaket, i ny § 9-39?**

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

2.4.11. ANNULLERING AV EKSAMEN

2.4.11.1. Oppdeling av paragrafen om annullering av eksamen

Annullering av eksamen er regulert i dagens forskrift § 3-34. Vi foreslår å dele opp dagens paragraf i tre, i ny §§ 9-40 til 9-42.

Dagens paragraf om annullering er omfattende og regulerer annullering på tre ulike grunnlag. Vi mener at reglene om annullering av eksamen vil bli både tydeligere og enklere å anvende dersom de ulike tilfellene der en eksamen kan annulleres, blir omtalt hver for seg i egne paragrafer.

❓ **Er dere enige i forslaget vårt om å dele dagens paragraf om annullering av eksamen i tre paragrafer i ny §§ 9-40 til 9-42?**

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

2.4.11.2. Utvidelse av hvem som har rett til eksamen på nytt etter annullering på grunn av formelle feil ved gjennomføringen

Dagens forskrift § 3-34 første og andre ledd regulerer Utdanningsdirektoratets mulighet til å annullere eksamen dersom det er gjort formelle eller andre feil ved gjennomføringen av eksamen. Vi foreslår å videreføre regelen i ny § 9-40.

Dagens første ledd gir en generell mulighet til å annullere eksamen der eksamen ikke er avviklet i samsvar med regelverket og begrenser seg ikke til enkelte kandidattyper. Andre ledd gir elever og privatister rett til å gå opp til ny eksamen dersom de får eksamen annullert, og gir Utdanningsdirektoratet mulighet til å gi elever dispensasjon fra vitnemålskravene i dagens § 3-39.

I noen yrkesfag er det fastsatt i læreplanen at lærlinger skal bestå en eksamen før de kan ta fag- eller svenneprøven. Dersom lærlinger får eksamen annullert, mener vi det er uheldig om de ikke samtidig gis en rett til å gå opp til eksamen på nytt ved første etterfølgende eksamen (kostnadsfritt). Vi ser ingen grunn til at lærlinger ikke skal stille likt med elever og privatister i et slikt tilfelle, og vi foreslår derfor en endring sammenlignet med dagens regler slik at også

lærlinger får slik rett. Muligheten til å få dispensasjon fra vitnemålskravene mener vi likevel fortsatt kun skal gjelde for elever, ettersom det er lærefag som etter læreplanen har krav om eksamen før lærlingene kan gå opp til fag- eller svenneprøven.

Når det gjelder Utdanningsdirektoratets mulighet til å gi dispensasjon fra vitnemålskravene «dersom omsynet til elevane tilseier det» i dagens § 3-34 andre ledd, er det et spørsmål om dagens ordlyd er tilstrekkelig klar. Det kan fremstå som at det foretas en helt skjønsmessig vurdering. Lang dispensasjonspraksis er imidlertid at alle elever i videregående opplæring som får eksamen annullert, også får dispensasjon fra kravet til antall eksamener på vitnemålet. Vi mener elever ikke skal bli skadelidende i tilfeller der vi har vurdert at det foreligger en formell feil som gir grunnlag for annullering av eksamen. Etter dagens praksis kan elevene likevel velge å gå opp til ny eksamen dersom de heller ønsker det.

Unntaket for når vi innvilger dispensasjon er ved annullering av særskilt eksamen etter dagens § 3-30. Særskilt eksamen er en mulighet til å «redde seg inn» ved en eksamen, dersom eleven ikke har bestått standpunktkarakter i et fag. Dette er en eksamen som i utgangspunktet er uavhengig av andre eksamener som skal avlegges. Dersom det skjer en formell feil under særskilt eksamen, gir vi ikke dispensasjon fra kravet om eksamen, fordi det i praksis vil tilsa en dispensasjon fra hele faget. Eleven vil i et slikt tilfelle ikke ha vist noen kompetanse i faget dersom hen fikk dispensasjon som følge av annulleringen. Dette er det samme som gjelder for privatister som ikke får standpunktkarakter, men kun eksamenskarakter i et fag.

På bakgrunn av dette foreslår vi at dagens forståelse av § 3-34 klargjøres ny forskrift § 9-40 andre ledd, med både hvem som skal kunne gå opp til ny eksamen ved annullering og i hvilke tilfeller det skal gis dispensasjon.

? Er dere enige i forslaget vårt i ny § 9-40 andre ledd om å gi lærlinger rett til ny eksamen dersom eksamen blir annullert? Utdyp gjerne hvis dere ikke er enige.

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

? Er dere enige i vår presisering av dagens forvaltningspraksis når det gjelder hvem som får dispensasjon fra kravet til antall eksamener på vitnemålet ved annullering av eksamen i ny § 9-40 andre ledd? Utdyp gjerne hvis dere ikke er enige.

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

2.4.11.3. Endring i vurderingstemaet ved annullering av eksamen på grunn av juks eller forsøk på juks

Annullering av eksamen hvis kandidaten har jukset eller forsøkt å jukse, er i dag regulert i § 3-34 fjerde ledd. Vi foreslår å videreføre regelen, med noen endringer, i ny § 9-42.

I dagens paragraf står det at eksamen i et fag «kan» annulleres dersom eleven eller privatisten har «juksa eller forsøkt å jukse» ved eksamen. Regelen legger opp til at det skal gjøres to

skjønnsmessige vurderinger: først om det konkrete tilfellet utgjør juks eller forsøk på juks, og deretter om eksamen skal annulleres på grunn av dette tilfellet av juks eller forsøk på juks.

Vi foreslår å endre til at eksamen «skal» annulleres dersom det oppdages juks eller forsøk på juks. Vi mener det er uklart i dag hvilken betydning det har at eksamen «kan» annulleres dersom det er fastslått at det har skjedd juks eller forsøk på juks.

Vi mener at en så skjønnsmessig mulighet til å annullere eksamen der det er sannsynliggjort at en eksamenskandidat har jukset eller forsøkt å jukse, kan slå uheldig ut overfor elevene dersom denne muligheten praktiseres ulikt. Likebehandling av elevene taler derfor for at dersom det er oppdaget juks eller forsøk på juks, skal eksamen skjematisk annulleres.

Vi ser at det kan være tilfeller der en eksamenskandidat uten viten og vilje har gjort noe som ikke er tillatt på eksamen, men hvor kandidatens hensikt aldri har vært å jukse, og hvor kandidaten heller ikke har utnyttet muligheten som har oppstått, til å skaffe seg et fortrinn på eksamen. Det kan tenkes at det i noen slike tilfeller vil være urimelig at eksamen skal annulleres. Vi mener at en slik skjønnsmessig vurdering av at annullering ikke skal skje, allerede ligger i kravet om at kandidaten må ha jukset eller forsøkt å jukse. I vurderingen av om noe utgjør juks eller forsøk på juks, mener vi at det vil være relevant å legge vekt på kandidatens hensikt, altså om motivet var å skaffe seg en fordel på eksamen eller ikke.

Er dere enige i forslaget vårt til endring slik at eksamen «skal» annulleres dersom det oppdages juks eller forsøk på juks i ny § 9-42?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

2.4.11.4. Rett til ny eksamen etter annullering på grunn av juks eller forsøk på juks

I lys av retten til å fullføre videregående opplæring i forslaget til ny opplæringslov § 5-1 vil eleven ha rett til mer opplæring i faget når standpunktkarakteren faller bort fordi eksamen er annullert på grunn av juks eller forsøk på juks. Ny, utvidet rett til videregående opplæring gjør at de ikke lenger må ta faget som privatist. Vi foreslår å regulere dette i ny forskrift § 9-42 første ledd. Opplæringen skal gis frem mot en ny standpunktkarakter i faget. Vi viser også til våre vurderinger i forbindelse med ny eksamen i forslaget til ny forskrift § 9-37.

Vi foreslår å videreføre begrensningen i dagens sjettede ledd om at elever og privatister som får eksamen annullert på grunn av juks eller forsøk på juks, tidligst kan gå opp til eksamen i faget på nytt ett år etter at eksamen ble annullert i § 9-42 fjerde ledd. Bakgrunnen for videreføringen er at eksamenskandidater som får eksamen annullert på grunn av juks, ikke skal stille likt med kandidater som har fått karakteren 1 til eksamen. Etter vårt syn bør det fortsatt være en reell sanksjon for å jukse.

Vi har avveid ettårsbegrensningen mot retten til mer opplæring frem mot ny standpunktkarakter i forslagets første ledd. Vi mener at selv om kandidaten ikke kan gå opp til eksamen på nytt før tidligst etter ett år, bør hen få rett til mer opplæring fra og med påfølgende skoleår når det er klart at eksamen er annullert og standpunktkarakteren faller bort. Avhengig av hvordan fylkeskommunen velger å organisere opplæringen frem mot ny standpunktkarakter, vil det ta svært lang tid før eleven kunne fullført faget dersom vi hadde foreslått samme begrensning for å

motta mer opplæring i faget. Vi mener at dette vil kunne oppfattes som en dobbeltstraff, all den tid eleven likevel ikke vil oppfylle kravene til vitnemål før hen har gått opp til eksamen på nytt.

? Er dere enige i forslaget vårt om at elever som får eksamen annullert og mister standpunktkarakter i faget på grunn av juks eller forsøk på juks, skal ha rett til mer opplæring i faget fra påfølgende skoleår?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

? Er dere enige i forslaget vårt i ny § 9-42 fjerde ledd om at man kan ta ny eksamen tidligst etter ett år etter at eksamen har blitt annullert på grunn av juks eller forsøk på juks?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

2.4.12. DOKUMENTASJON

Vi gjør oppmerksom på at vi ser for oss at det gjøres en gjennomgang av retningslinjene i [Føring av vitnemål og kompetansebevis for grunnskolen i Kunnskapsløftet og Føring av vitnemål og kompetansebevis for videregående opplæring i Kunnskapsløftet](#). Avhengig av dette arbeidet, kan det bli foreslått ytterligere justeringer i reglene om dokumentasjon i forskriften kapittel 9 på et senere tidspunkt.

2.4.12.1. Hvilket språk vitnemålet skal være på

I dagens § 3-37 andre ledd og § 3-39 første ledd står det at elever med samisk i fagkretsen skal ha vitnemål med norsk og samisk tekst i henholdsvis grunnskolen og videregående opplæring. I ny forskrift fremgår reglene av §§ 9-43 og 9-46.

Vi foreslår en språklig endring ved at «elevar med samisk i fagkrinsen» endres til «elevar som har hatt opplæring i eller på samisk».

I tillegg foreslår vi at også andre elever enn de som har hatt opplæring i eller på samisk, skal få vitnemål med både norsk og samisk tekst dersom de selv ønsker det. Vi foreslår også at privatister som har tatt eksamen i videregående opplæring i eller på samisk, skal få vitnemål med norsk og samisk, og at andre privatister skal kunne be om det. Dette har sammenheng med at vitnemålet er et standardformular. Vi tror ikke at denne endringen vil innebære en stor økning i andelen elever og privatister som ønsker vitnemål med tekst på begge språk, men legger til grunn at dette uansett ikke vil innebære en stor byrde for kommuner og fylkeskommuner.

🔍 **Er dere enige i vårt forslag om at også andre enn de som har hatt opplæring i eller på samisk, kan få vitnemål med norsk og samisk tekst dersom de ønsker det, i ny §§ 9-43 og 9-46?**

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

2.4.12.2. Førstegangsvitnemål

Reglene om førstegangsvitnemål står i dag i forskriftens § 3-40. Hovedregelen i første ledd er at førstegangsvitnemål blir gitt til den som ved utløpet av normal tid i tråd med fastsatt opplæringsløp i læreplanverket, har bestått videregående opplæring som gir generell studiekompetanse. For de fleste opplæringsløpene er normal tid tre år. Dagens hovedregel om at gjennomført videregående opplæring må være bestått innenfor normal tid, kan for visse grupper utvides til maksimalt fem år, se forskriftens § 3-40 fjerde ledd. En av gruppene som kan få en slik utvidelse er de som har fått rett til inntil to års ekstra opplæringstid etter reglene i dagens opplæringslov § 3-1 femte ledd.

2.4.12.2.1. Primært forslag til regler om førstegangsvitnemål

Dagens paragraf om førstegangsvitnemål er omfattende og komplisert og henger i tillegg tett sammen med at retten til videregående opplæring etter dagens regler som utgangspunkt gjelder for tre år.

Retten til å fullføre videregående opplæring i ny opplæringslov § 5-1, er ment å være mer fleksibel enn dagens tidsbegrensede rett. Når det ikke lenger er en tidsbegrensning, faller også reglene om rett til utvidet tid til videregående opplæring (dagens lov § 3-1 femte ledd) bort. Etter forslaget til ny forskrift i dette høringsnotatet, vil det også være mulig for fylkeskommunen å tilby lengre eller kortere opplæringsløp enn det læreplanen legger opp til, uten at det er et krav om at den enkelte har rett til spesialundervisning eller annen tilrettelegging. Hensikten med den nye fullføringsretten er blant annet å sikre at alle, uavhengig av forutsetninger, behov og ønsker, skal få anledning til å fullføre videregående opplæring.

Det å begrense retten til førstegangsvitnemål til de som fullfører innen utløpet av normal tid, synes ikke å være i tråd med den nye fullføringsretten. Det vil kunne oppleves som en straff for de som etter de nye rettighetene velger å bruke lengre tid på å fullføre, og det kan skape et press for elevene til å fullføre på kortere tid enn hva de egentlig har kapasitet til eller er motivert for. Det vises til at Opplæringslovutvalget i NOU 2019: 23 *Ny opplæringslov* pekte på at dersom retten til videregående opplæring skal være reell for alle, er det viktig at regelverket ikke utformes på en slik måte at noen får urimelige ulemper på grunn av livssituasjonen sin. Utvalget viste til at mens langvarig fravær fra opplæringen på grunn av sykdom kan gi unntak fra tidsfristen for å få førstegangsvitnemål etter dagens regler, finnes det ikke tilsvarende unntak ved behov for lengre gjennomføringstid fordi man ikke er frisk nok til å være heltidselev. Vi foreslår derfor å gjøre endringer i reglene, slik at samtlige elever som fullfører videregående opplæring som gir generell studiekompetanse, har rett til førstegangsvitnemål dersom de består opplæringen innen fem år.

Det vil være elever som trenger mer enn fem år på å fullføre videregående opplæring, og en grense på fem år vil kunne slå negativt ut for dem. Dersom det skal være regler om

førstegangsvitnemål overhodet, må det likevel settes en grense for hvem som skal kunne få det. Det foreslås derfor at grensen skal være fem år, som er det samme som dagens øvre ramme for å kunne få førstegangsvitnemål, også for dem som innvilges to års ekstra opplæringstid etter dagens opplæringslov. Grensen foreslås med andre ord å være fem år for alle, slik at det ikke foreslås å videreføre vilkår for å kunne utvide grensen i enkelte tilfeller.

Forslaget om en forenklet generell femårsregel om førstegangsvitnemål vil utgjøre en utvidelse i personkretsen som vil ha rett til førstegangsvitnemål, og innebære at det vil bli større konkurranse i kvoten for førstegangsvitnemål, jf. forskrift om opptak til høyere utdanning § 7-2. Vi ser også at forslaget kan ha noen utilsiktede konsekvenser: Dersom alle som fullfører innenfor fem år, har rett til førstegangsvitnemål, er det en mulighet for at elever vil ønske å forbedre karaktersnittet sitt ved å bruke mer enn tre år på å fullføre og ta færre fag per år. Som departementet vurderte i sin lovproposisjon, er det ikke grunn til å tro at veldig mange vil ønske å bruke mer tid på videregående opplæring enn nødvendig. Hvis de skal bruke mer tid som elev, forutsetter det at fylkeskommunen etter en individuell vurdering enten innvilger et lengre, tilpasset løp eller samtykker til at eleven melder seg av opplæring. Eventuelt kan eleven med vilje slutte i fag for senere å melde seg til mer opplæring, men dette vil være opplæring som ikke nødvendigvis vil tilbys på samme skole, og som vil kunne være komprimert tid. Det er vanskelig å si noe sikkert om hvordan dette vil slå ut, men det fremstår lite sannsynlig at den foreslåtte utvidelsen vil utgjøre et insentiv til å bruke lengre tid i videregående for elever som ikke trenger det. Vi ber likevel om høringsinstansenes syn på dette, og om det er ønskelig at muligheten til førstegangsvitnemål i utgangspunktet beholdes de som gjennomfører på «normert tid» eller har særlige grunner for å bruke lengre tid. Se også omtalen av et alternativt forslag under.

Vi foreslår at grensen på fem år ikke skal gjelde ved forbedring av karakterer i fag som privatist. Der faget allerede er bestått, foreslår vi å videreføre dagens begrensning om at forbedrede karakterer kan føres på førstegangsvitnemålet så lenge karakterene er oppnådd innen utløpet av «normal tid», jf. forslagets andre ledd bokstav d. Bakgrunnen for forslaget er at vi mener elever som fullfører og består videregående opplæring på kortere tid enn fem år, ikke deretter skal kunne bruke opptil to år på å forbedre karakterer som privatist, og fortsatt ha rett på førstegangsvitnemål.

Det er også vurdert andre mulige løsninger for muligheten til å forbedre karakterer innenfor femårsrammen. Ett alternativ kunne være at muligheten til å forbedre karakterene på førstegangsvitnemålet, ikke ble videreført. Et argument for en slik løsning, er at mange elever ikke vil ha kapasitet eller økonomi til å avlegge privatisteksamen samtidig som de er elev i videregående opplæring, og at det er mest rimelig at den første karakteren i et fag blir stående på et førstegangsvitnemål. Ved en slik løsning vil det fremdeles være mulig å forbedre karakterene sine, men disse må i så fall føres på et vanlig vitnemål, og kan dermed ikke telle med i førstegangsvitnemålskvoten. Et annet alternativ kunne være at det ikke fastsettes begrensninger, slik at alle forbedrede karakterer kan føres på førstegangsvitnemålet innenfor femårsfristen. En slik løsning vil gi den enkelte muligheten til å «rette opp» for eksempel en dårlig eksamen. Det vil også gjøre regelverket enklere, uten mer detaljert regulering. Det vil imidlertid også kunne føre til en økning i antall forbedringsprivatister, noe som ikke er ønskelig verken av hensyn til den enkeltes tidsbruk eller samfunnsøkonomi. Andre mellomløsninger med ulike begrensninger kan også tenkes. Det er ikke skissert alternative forskriftsforslag til slik regulering, men det bes om høringsinstansenes syn på hvordan forbedring av karakterer bør reguleres i lys av den utvidede retten til vgo, og i lys av forslaget om en ny femårsgrense for førstegangsvitnemål.

Vi foreslår å ikke videreføre dagens begrensning om at førstegangsvitnemål kun kan utstedes én gang for hver elev. Vi mener det er uklart hva begrensningen i praksis betyr i lys av at det også i dagens § 3-40 er oppstilt unntak fra denne der eleven oppnår nye karakterer etter klage eller ny,

utsatt og særskilt eksamen. Vi mener regelen vil bli lettere å forstå dersom det i stedet tydelig er angitt hva som kan/skal stå på et førstegangsvitnemål, fremfor at det er regulert som unntak fra hovedregelen.

2.4.12.2.2. Alternativt forslag til regler om førstegangsvitnemål

Alternativt foreslår vi en rett til førstegangsvitnemål som ligger nært opp til dagens regler, men med noen endringer som følge av fullføringsretten.

I det alternative forslaget foreslår vi å videreføre at retten til førstegangsvitnemål som hovedregel gjelder de som har bestått videregående opplæring som gir generell studiekompetanse innen utløpet av den tiden som er fastsatt for opplæringsløpet i læreplanverket. Dette er tilsvarende formuleringen «normal tid» i dagens § 3-40. For de fleste studieforbereidende utdanningsprogram er dette tre skoleår. Etter innføringen av fullføringsretten i ny opplæringslov § 5-1 vil ikke retten til videregående opplæring begrenses til et maksimalt antall år, og elevene har rett til videregående opplæring frem til oppnådd studie- eller yrkeskompetanse. Enkelte elever vil etter fullføringsretten kunne ha planlagte løp i videregående som er lengre i tid enn hva som følger av læreplanverket, for eksempel på grunn av livssituasjon, helse eller læringsutfordringer. En del av disse kan ha rett på å få utvidet grensen for utstedelse av førstegangsvitnemål også etter dagens regler i § 3-40 fjerde ledd, og som vi foreslår videreført i det alternative forslaget. Mange elever vil kunne ha mulighet til å få førstegangsvitnemål etter innføring av fullføringsretten innenfor rammer som ligger tett opp til dagens regler om førstegangsvitnemål. Det alternative forslaget innebærer derfor en videreføring av at retten til førstegangsvitnemål som hovedregel gjelder dem som fullfører innen tiden som er fastsatt for opplæringsløpet i læreplanverket.

I det alternative forslaget foreslår vi å videreføre at elever har mulighet til å søke om å få utstedt førstegangsvitnemål etter maksimalt fem år med videregående opplæring. Forslaget til ny opplæringslov innebærer å utvide dagens mulighet til omvalg i videregående opplæring, jf. opplæringsloven § 3-1 fjerde ledd, ved at elevene får en rett til så mange omvalg de ønsker frem til de er 19 år. Etter dagens lov kan elever søke om ett omvalg i løpet av videregående opplæring. For å ikke komplisere reglene til førstegangsvitnemål mer enn i dag foreslår vi at femårsfristen ikke begrenses til ett omvalg, slik at også elever som gjør to omvalg i videregående opplæring, kan søke om å få førstegangsvitnemål hvis de fullfører innen maksimalt fem år. Se det alternative forslaget til § 9-47 femte ledd bokstav a. Vi mener at det sannsynligvis ikke vil være en stor andel elever som velger å gjøre mer enn ett omvalg, slik at det ikke vil være en stor økning i antall elever som får førstegangsvitnemål etter en slik utvidelse.

Retten til utvidet opplæringstid, som i dag er regulert i opplæringsloven § 3-1 femte ledd, videreføres ikke i den nye opplæringsloven i lys av fullføringsretten. Elevene som i dag har rett til utvidet opplæringstid, har også rett til førstegangsvitnemål etter dagens § 3-40 fjerde ledd. For å ikke innskrenke retten til førstegangsvitnemål for gruppen som i dag har rett til utvidet tid, foreslår vi i det alternative forslaget å angi at elever som trenger mer tid fordi de har fått individuelt tilrettelagt opplæring etter forslaget til ny opplæringslov § 11-6 eller har fått opplæring etter forslaget til ny opplæringslov §§ 6-3 til 6-5, kan søke om å få førstegangsvitnemål etter maksimalt fem år. Vi foreslår at det må gjøres en vurdering av om opplæringen eleven har fått gjør at eleven *trenger* å få utvidet retten til førstegangsvitnemål. Det vil si at det må gjøres en behovsvurdering, tilsvarende det som følger av vurderingen av om elever skal gis rett til utvidet tid i dagens § 3-1 femte ledd. Det er ikke alle elever med individuelt tilrettelagt opplæring som nødvendigvis trenger å få utvidet grensen for førstegangsvitnemål, så vi mener at en slik behovsvurdering vil bidra til å rettferdiggjøre hvem som skal kunne få unntak fra tidsgrensen for førstegangsvitnemål.

Ifølge dagens bestemmelse må det ved søknad om utvidet tid på bakgrunn av langvarig sykdom eller internasjonal utveksling kunne dokumenteres at dette har gitt fravær fra opplæringen «ein lengre periode i løpet av eit opplæringsår». Det foreslås at dette vilkåret endres til dokumentasjon om «tap av opplæringstid eller behov for meir opplæringstid». Endringen innebærer at for eksempel kronisk sykdom som gir behov for å delta i færre fag (lavere studiebelastning) også kan være bakgrunn for utvidet tid til førstegangsvitnemål, uten at man etter en konkret vurdering må komme til at det kan sies å utgjøre fravær i en lengre periode. Dette vil sørge for likebehandling av elever i ulike sykdomssituasjoner, og følger opp uttalelsen til opplæringslovutvalget i NOU 2019: 23 *Ny opplæringslov* (se omtale ovenfor under alternativ 1). Ved tap av opplæringstid som skyldes deltakelse på folkehøgskole, verneplikt eller omsorgsarbeid, foreslås det å videreføre vilkåret om at dette må være utført i minst seks måneder av skoleåret

Vi foreslår videre at det alternative forslaget ikke viderefører dagens § 3-40 femte ledd. Dagens paragraf gir elever som er tatt inn til videregående opplæring etter læreplanverket, en rett til førstegangsvitnemål over fire år i en kombinasjon av ordinær treårig videregående opplæring og idrettsutøving. Slike tilbud er ikke et opplæringsløp i offentlig videregående skole etter tilbudsstrukturen og forutsetter i utgangspunktet at elevene det gjelder, har status som deltids elever for å ha mulighet til å kombinere videregående opplæring og idrettsutøving. Vi vurderer at dette ikke bør gi rett til førstegangsvitnemål. Dersom elevens fritidsaktiviteter skal kunne utvide retten til førstegangsvitnemål, kan vi ikke se at dette bør være begrenset til idrett, og vi mener at det i så tilfelle burde vurderes om også andre opplæringstilbud innen kultur skulle vært regulert på samme måte.

Det er mulig å kombinere det alternative forslaget med deler av det som er omtalt under det primære forslaget. Det er for eksempel mulig å utvide unntaket fra fristen for de som får innvilget tid, eller å endre muligheten for å føre på forbedrede karakterer på førstegangsvitnemålet.

2.4.12.2.3. Vårt primære forslag til ny § 9-47:

§ 9-47 Førstegangsvitnemål i vidaregående opplæring

Førstegangsvitnemål blir gitt som dokumentasjon til elever som har bestått vidaregående opplæring som gir generell studiekompetanse, innen fem år etter oppstart.

På førstegangsvitnemålet kan det først følgende karakterer:

1. karakterar frå opplæringsløpet til eleven, jf. læreplanverket
2. endra karakterar etter klage, sjølv om endelege karakterar er sette etter fem år etter oppstart
3. karakterar frå ny eksamen etter §§ 9-37, § 9-39 tredje ledd eller 9-40 andre ledd, utsett eksamen etter § 9-36 og særskild eksamen etter § 9-38, dersom rett til slik eksamen oppstod innan fem år etter oppstart
4. karakterar frå meir opplæring i fag, jf. § 5-2, som er oppnådd innan fem år etter oppstart
5. karakterar som er betra innan utløpet av den tida læreplanverket fastset for opplæringsløpet.

Elevar som har fått ein eller fleire karakterar annullert etter klage eller etter søknad, kan få utferda nytt førstegangsvitnemål.

2.4.12.2.4. Alternativt forslag til ny § 9-47:

§ 9-47 Førstegangsvitnemål i vidaregående opplæring

Førstegangsvitnemål blir gitt som dokumentasjon til elevar som har bestått vidaregåande opplæring som gir generell studiekompetanse, i løpet av den tida læreplanverket fastset for opplæringsløpet.

På førstegangsvitnemålet kan det først følgjande karakterar:

1. karakterar frå opplæringsløpet til eleven, jf. læreplanverket
2. endra karakterar etter klage, sjølv om endelege karakterar er sette etter utløpet av den tida læreplanverket fastset for opplæringsløpet
3. karakterar frå ny eksamen etter §§ 9-37, 9-39 tredje ledd eller 9-40 andre ledd, utsett eksamen etter § 9-36 og særskild eksamen etter § 9-38, sjølv om karakterane er sette etter utløpet av den tida læreplanverket fastset for opplæringsløpet
4. karakterar som er betra innan utløpet av den tida læreplanverket fastset for opplæringsløpet.

Ein elev kan søkje fylkeskommunen om å få utvida tida for å kunne få førstegangsvitnemål til inntil fem år samla sett. Fylkeskommunen avgjer om det skal bli gitt utvida tid ut frå dokumentasjon frå eleven om tap av opplæringstid eller behov for meir opplæringstid av følgjande årsaker:

1. omval i vidaregåande opplæring, jf. opplæringslova § 5-5
2. internasjonal utveksling
3. folkehøgskole, verneplikt eller omsorgsarbeid som er utført i minst seks månader av skoleåret
4. langvarig sjukdom
5. særleg behov for meir tid i vidaregåande opplæring for elevar med vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring, opplæring i og på teiknspråk, opplæring i punktskrift eller særskild språkopplæring.

? Bør fristen for førstegangsvitnemål utvides til fem år uten mulighet for utvidelse (se det primære forslaget til ny § 9-47)?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

? Bør fristen for førstegangsvitnemål fremdeles være tre år, med mulighet for utvidelse på inntil fem år totalt dersom visse vilkår er oppfylt (se alternativt forslag til ny § 9-47)?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

? Dersom fristen skal være tre år: Skal elever med «tap av opplæringstid eller behov for meir opplæringstid» på grunn av sykdom også kunne få unntak fra fristen?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

? Dersom fristen skal være tre år: Bør de som får innvilget tilpassede, lengre løp, jf. forslag til § 5-1 tredje ledd, også kunne få unntak fra fristen?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

? Mener dere at reglene skal endres slik at det ikke lenger vil være mulig å føre forbedrede karakterer på førstegangsvitnemål, bare på ordinære vitnemål?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

? Dersom forbedrede karakterer skal kunne føres på førstegangsvitnemålet, og tidsfristen for et førstegangsvitnemål skal være fem år: Skal det settes en frist for å kunne forbedre karakterer ved tidspunktet for «normert tid» (tre år)?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

2.4.12.3. Endringer i de særskilte reglene om dokumentasjon i yrkesfaglige utdanningsprogram for dem med store lærevansker

I dagens forskrift § 3-42 er det regulert særskilte dokumentasjonsregler for elever, lærlinger og praksisbrevkandidater som har gjennomført opplæringen, men ikke bestått i inntil ett eller to fellesfag. Vi foreslår å videreføre paragrafen i ny forskrift § 9-49, men med en mindre endring, samt språklige justeringer som viderefører og klargjør dagens regler.

I tredje punktum i § 3-42 står det at det må foreligge en ny sakkyndig vurdering som viser at «eleven» har store lærevansker i faget/fagene. Ordlyden forutsetter at lærevanskene ble oppdaget og utredet mens vedkommende hadde elevstatus, altså før vedkommende gikk ut i læretid i bedrift og ble lærling eller praksisbrevkandidat. I Prop. 57 L (2022–2023) punkt 42.10.4 legger departementet til grunn at også de som har læretid i bedrift, har rett til sakkyndig vurdering fra PP-tjenesten der det følger av lov eller forskrift. Vi foreslår derfor å endre forskriftsregelen her, slik at den ikke begrenser seg til de som har lærevansker som ble utredet mens de hadde elevstatus. Ettersom forslaget verken ikke utvider personkretsen eller fylkeskommunens ansvar, men kun utvider det mulige tidsrommet for fylkeskommunens utredning av lærevanskene, legger vi til grunn at endringen ikke har stor betydning utover å sørge for bedre samsvar med departementets uttalelser i proposisjonen.

Videre foreslår vi å presisere hvor ny den sakkyndige vurderingen må være for at man kan gjøre unntak fra kravet til bestått etter paragrafen. Dagens formulering er uklar, da det ikke er klart hva som ligger i at vurderingen må være «ny». Videre kan det være lang ventetid hos PP-tjenesten, slik at det får uheldige konsekvenser for kapasiteten deres å kreve at det legges frem en sakkyndig vurdering datert innenfor et spesifikt tidsrom.

Vi foreslår derfor en endring i ordlyden ved at den sakkyndige vurderingen må dokumentere lærevanskene *i den videregående opplæringen*, og mener at denne formuleringen av kravet vil være enklere å praktisere. Vi mener dette viderefører dagens praksis, da vi har lagt til grunn i Udir-2-2020 at en sakkyndig vurdering fra grunnskolen ikke vil oppfylle kravet.

I dagens siste ledd står det at det ikke kan gis forhåndstilsagn om unntak etter paragrafen. Vi foreslår å ta denne setningen ut. Vi mener at det ikke er nødvendig å uttrykkelig regulere i paragrafen at det ikke er anledning til å gi forhåndstilsagn, da det ikke finnes tilsvarende regulering i andre sammenlignbare regler i forskriften. Det er allerede presisert i paragrafen at det ikke kan gjøres enkeltvedtak om å få utskrevet dokumentasjon etter denne paragrafen før overgangen fra videregående trinn 2 til videregående trinn 3.

I tillegg har vi gjort endringer i overskriften for at den bedre skal gjenspeile paragrafens innhold.

? Er dere enige i vårt forslag til ny § 9-49 om særskilte regler om dokumentasjon i yrkesfaglige utdanningsprogram for dem med store lærevansker?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

2.4.12.4. Egen paragraf for særskilte regler om dokumentasjon for privatister i yrkesfaglige utdanningsprogram

Vi foreslår en egen paragraf for særskilte regler om dokumentasjon for privatister i yrkesfaglige utdanningsprogram, i ny forskrift § 9-50. Paragrafen viderefører § 1-13 andre ledd i dagens forskrift og gjelder unntak fra kravene om fellesfag for å få vitnemål for privatister i yrkesfaglige utdanningsprogram som har minimum fem års allsidig yrkespraksis eller opplæring. Vi mener at regler som gjelder kravene til vitnemål, bør fremgå av kapittel 9 i forskriften, og derfor har vi foreslått å flytte unntaksregelen til dette kapittelet.

2.4.13. SÆRSKILTE REGLER FOR FAG- OG SVENNEPRØVEN, PRAKSISBREVPRØVEN OG KOMPETANSEPRØVEN

2.4.13.1. Oppmelding til fag- og svenneprøve, praksisbrevprøve og kompetanseprøve

Reglene om oppmelding fremgår i dag av forskriftens § 3-47. Vi foreslår i hovedsak å videreføre dagens regler i ny forskrift § 9-56.

2.4.13.1.1. Å gi fylkeskommunen eller lærebedriften ansvaret for oppmelding til ny prøve

Det følger av dagens 3-47 første ledd at lærebedriften eller skolen melder kandidatene opp til fag- og svenneprøven, praksisbrevprøven og kompetanseprøven første gang. Vi mener det er en naturlig og rimelig konsekvens at den som har stått for opplæringen, også melder opp kandidaten til nye forsøk på prøven. Vi foreslår derfor en endring slik at lærebedriften og skolen ikke bare har ansvar for førstegangsoppmelding til fag- og svenneprøve, praksisbrevprøve og kompetanseprøve.

Forslaget innebærer et utvidet ansvar for lærebedriften og skolen sammenlignet med i dag, men i lys av at det relativt sett er en svært liten andel av kandidatene som ikke består prøvene ved første forsøk, legger vi til grunn at dette ikke vil utgjøre en stor byrde for lærebedriftene og skolene. Å melde kandidater opp til fag- og svenneprøve, praksisbrevprøve og kompetanseprøve er ikke en ny oppgave verken for lærebedriftene og skolene, og vi kjenner til at flere melder opp kandidatene til andregangsprøve også i dag.

Vi foreslår at den samme endringen skal gjelde ved oppmelding til praksisbrevprøve og kompetanseprøve. Vi viser også til våre vurderinger av retten til ny praksisbrevprøve og kompetanseprøve i ny § 9-66.

Er dere enige i vårt forslag om å gi den som har hatt ansvaret for opplæringen, ansvaret for å melde opp kandidaten til ny prøve i ny § 9-56?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

2.4.13.1.2. Ikke videreføre krav om at fylkeskommunen skal ta kontakt med lærebedriften eller skolen dersom de ikke har mottatt oppmelding innen to måneder før utløpet av kontraktstiden

I dagens § 3-47 første ledd står det i tredje punktum at om ikke fylkeskommunen har mottatt oppmelding til prøven to måneder før kontraktstiden er ute, skal de ta kontakt med bedriften/skolen. Vi foreslår at denne plikten ikke videreføres. Slik kravet står i dag, mener vi det fremstår som en påminnelse for fylkeskommunen til å ta kontakt og etterspørre oppmelding dersom de ikke mottar denne innen fristen som er satt, uten at det får noen rettslige konsekvenser for fylkeskommunen dersom de ikke etterlever kravet. Vi vurderer at fylkeskommunen kan og bør ha rutiner for å etterspørre manglende oppmelding også uten at det følger direkte av forskriften, og foreslår at dette isteden omtales i merknad til paragrafen.

Vi mener at det mest sentrale ved setningen i dagens paragraf er fristen for lærebedriften/skolen til å sende oppmelding til fylkeskommunen, som normalt er på to måneder før utløpet av kontraktstiden. Ansvaret til skolen eller lærebedriften med å forholde seg til denne tomånedersfristen forsvinner etter vår vurdering litt i dagens paragraf ved at setningen også inneholder kravet om at fylkeskommunen skal ta kontakt.

Endringen innebærer en realitetsendring ved at det ikke lenger kreves at fylkeskommunen tar kontakt med lærebedriften eller skolen som skal stå for oppmeldingen, dersom oppmelding ikke har skjedd innen fristen. Vår vurdering er at dette ikke vil sette kandidaten i en dårligere

situasjon, men vi ber om høringsinstansenes innspill på om endringen vil medføre noen utilsiktede konsekvenser.

? Er dere enige i vårt forslag om ikke å videreføre kravet om at fylkeskommunen skal ta kontakt med lærebedriften eller skolen dersom de ikke har mottatt oppmelding innen to måneder før utløpet av kontraktstiden, i ny § 9-56?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

2.4.13.2. Krav om bestått i fellesfag for de som skal ta fag- eller svenneprøve eller praksisbrevprøve

I dagens forskrift § 3-48 er det regulert et unntak fra hovedregelen om at alle fag og eksamener som er fastsatt i fag- og timefordelingen for utdanningsprogrammet, skal være bestått før man kan gå opp til fag- eller svenneprøven eller praksisbrevprøven. Paragrafen gir mulighet til å gå opp til prøven selv om man har fått karakteren 1 i to (for elever) eller ett (for lærlinger og praksisbrevkandidater) fellesfag. Dagens tredje ledd krever at faget eller fagene må være bestått innen to år etter at prøven ble avholdt, for å få utstedt fag- eller svennebrev eller praksisbrev.

Vi foreslår å videreføre reglene i dagens § 3-48 i ny forskrift § 9-57, men foreslår å fjerne kravet om at faget/fagene må være bestått innen to år, i lys av fullføringsretten i videregående opplæring i forslaget til ny opplæringslov § 5-1. Det betyr at vi foreslår å ikke stille krav til når faget eller fagene må være bestått, men at det fortsatt er krav om bestått for å få utstedt fag- eller svennebrev eller praksisbrev. Vi mener det ikke er hensiktsmessig at en bestått fag- eller svenneprøve eller praksisbrevprøve bortfaller fordi ett eller to manglende fellesfag ikke er bestått innen to år, når retten til å videregående opplæring ikke lenger skal være tidsbegrenset.

Etter forslaget til ny opplæringslov med forskrift vil kandidatene få rett til mer opplæring i fellesfaget eller fagene som ikke var bestått. Vi mener at retten til mer opplæring, avhengig av hvordan denne blir organisert i fylkeskommunen, og hvorvidt kandidatene velger å ta den ut, kan føre til at færre vil trenge unntaksregelen i dagens § 3-48. Videre vurderer vi at de aller fleste som trenger unntaket, vil kunne bestå innen to år, fordi de vil ha bedre forutsetninger med rett til mer opplæring enn slik ordningen er i dag. Vi ser derfor ikke for oss at å ta bort toårskravet vil skape noen store konsekvenser for fylkeskommunene.

? Er dere enige i vårt forslag i ny § 9-57 om å ikke videreføre fristen om at kandidaten etter avholdt fag- og svenneprøve må ha bestått i inntil to fellesfag innen to år for at kandidaten skal få fag- eller svennebrev eller praksisbrev?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

2.4.13.3. Oppnevning av prøvenemnd for fag- og svenneprøve

I dag fremgår det av opplæringsloven § 4-8 femte ledd første punktum at fylkeskommunen nevner opp én eller om nødvendig flere prøvenemnder for de fagene det er prøve kandidater i, etter forslag fra yrkesopplæringsnemnda. Denne regelen er ikke videreført i ny opplæringslov, og vi foreslår at den derfor videreføres i ny § 9-59 første ledd i forskriften.

Det står i dagens opplæringslov § 4-8 femte ledd at fylkeskommunen eventuelt kan oppnevne prøvenemnder i samarbeid med andre fylkeskommuner. Vi foreslår å ikke videreføre dette i ny forskrift da det kun er veiledende for fylkeskommunene.

Vi foreslår heller ikke å videreføre dagens forskrift § 3-49 andre ledd andre punktum, om at fylkeskommunen om nødvendig kan hente inn forslag fra andre enn partene i arbeidslivet, da også dette kun er veiledende for fylkeskommunen.

? Er dere enige i vårt forslag om å regulere i forskriften at fylkeskommunen nevner opp én eller flere prøvenemnder for fag- og svenneprøven, etter forslag fra yrkesopplæringsnemnda i ny § 9-59?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

2.4.13.4. Fastsettelse av hvem som skal være leder av prøvenemnda for fag- og svenneprøve

Dagens forskrift § 3-49 regulerer oppnevningen av prøvenemnd for fag- eller svenneprøve. I dagens § 3-60 er det vist til at «[l]eiaren av prøvenemnda» avgjør spørsmålet om en kandidat skal vises bort fra fag- og svenneprøven. Videre står det i dagens § 3-52 fjerde ledd at «[f]ylkeskommunen fastset ved oppnemninga kven av medlemmene i prøvenemnda» som skal avgjøre karakteren til fag- og svenneprøven dersom det er uenighet og stemmetallet er likt.

Det fremgår ikke av dagens § 3-49 om oppnevning av prøvenemnder at det skal fastsettes en leder for prøvenemnda. Likevel forutsettes det i dagens § 3-60 at ett av medlemmene på forhånd er utpekt som leder av nemnda. Vi mener at dette bør fremgå tydelig av forskriften, og foreslår at det tas inn i ny § 9-59 femte ledd at fylkeskommunen ved oppnevningen av fag- og svenneprøven også fastsetter hvilket av medlemmene som skal være leder av prøvenemnda. Vi mener dette også vil forenkle hvem som fastsetter karakteren til fag- og svenneprøven dersom det er uenighet i prøvenemnda om karakteren og stemmetallet for ulike karakterer står likt, og foreslår at dagens formulering erstattes med at «[d]ersom det er usemje i prøvenemnda om karakteren og røystetala for ulike karakterar står likt, er det leiaren av prøvenemnda som avgjer karakteren» i ny § 9-63 tredje ledd om vurdering av fag- og svenneprøven. Vi mener at dette viderefører dagens forståelse og praksis knyttet til oppnevning av prøvenemnder.

? Er dere enige i vårt forslag om å klargjøre at fylkeskommunen ved oppnevningen av prøvenemnd til fag- og svenneprøven skal fastsette hvilket av medlemmene som skal være leder av nemnda i ny § 9-58?

Ikke angitt ja/nei

2.4.13.5. Fysisk tilstedeværelse og møte mellom kandidaten og prøvenemnda før prøvestart

I dagens § 3-51 første ledd står det at «[h]eile prøvenemnda skal vere på prøvestaden ved prøvestart og prøveslutt. Ved prøvestart skal prøvenemnda levere oppgåva til kandidaten. I prøveperioden skal prøvenemnda sjølv vurdere kandidaten sitt arbeid». Vi foreslår å gjøre endringer i kravet om at hele prøvenemnda alltid skal være fysisk til stede ved prøvestart, i ny forskrift § 9-61.

At prøvenemnda skal være på prøvestedet ved prøvestart, innebærer at hele nemnda fysisk skal være på prøvestedet. Dermed går det med ressurser og tid til reising for prøvenemndene. Hvor mye vil nok variere stort.

At prøvenemnda skal være til stede ved prøvestart, henger sammen med prøvenemndas ansvar for å vurdere kandidatens arbeid i prøveperioden. Det henger også sammen med kandidatens behov for å få avklaringer, og det er viktig at alle parter vet hva som er bestemt og sagt, slik at det ikke går utover kandidatens rettssikkerhet.

Prøvenemnda vil måtte være til stede og observere kandidatens arbeid med prøven for å kunne vurdere arbeidet. I flere fag starter eksempelvis fagprøven med at kandidaten har en lengre planleggingsdel hvor kandidaten selv skal planlegge fremdriften og tidsbruken for gjennomføringen av prøven, oversikt over utstyr og hjelpemidler med mer. Denne delen av prøven egner seg ikke alltid for løpende observasjon og vurdering fra prøvenemnda. Vi mener derfor at for noen prøver er det ikke et like stort behov for at prøvenemnda er fysisk til stede gjennom alle deler av prøven.

Vi vurderer at kravet om at hele prøvenemnda er til stede på prøvestedet, ikke bør være absolutt i alle tilfeller. Det begrunner vi med at kravet om fysisk tilstedeværelse ved prøvestart innebærer ulemper som reising og ressursbruk. Vi foreslår å ikke videreføre kravet om at hele prøvenemnda er fysisk til stede på prøvestedet ved prøvestart, fordi det i noen tilfeller vil være forsvarlig at dette isteden skjer digitalt. Vi foreslår at hovedregelen fortsatt skal være at prøvenemnda fysisk møter opp ved prøvestart, og at muligheten til å ha en digital oppstart av prøven reserveres for de tilfellene der prøvenemnda vurderer at det er forsvarlig av hensyn til prøven og kandidaten, og der lærefaget og prøven er lagt opp på en måte som tilsier at det ikke er behov for at hele prøvenemnda er fysisk til stede fra starten av prøven. Vi mener det er viktig at vurderingen av forsvarlighet er basert på kandidatens forutsetninger for å gjennomføre prøven, og at disse forutsetningene ikke skal svekkes ved at prøvenemnda ikke er fysisk til stede. Vi mener at forhold som økonomi og ressurser ikke må avgjøre hvordan prøvenemnda møter kandidaten. Vi foreslår at det er prøvenemnda som gjør vurderingen og tar avgjørelsen av om prøvenemnda skal være på prøvestedet ved prøvestart. Vi mener ikke dette vil påvirke kvaliteten på prøven eller kandidatenes rettssikkerhet.

Vi foreslår ikke å gjøre endringer i kravet om at hele prøvenemnda skal være til stede ved prøveslutt.

2.4.13.6. Møte mellom kandidaten og prøvenemnda før prøvestart

I praksis innebærer prøvestarten mer enn bare en overlevering av oppgaven til kandidaten. Prøvenemnda har også en oppgave med å sikre at kandidaten forstår oppgaven, og bidra til å skape en ro rundt prøvesituasjonen og en relasjon til kandidaten i forkant av prøveperioden. For

å sikre denne innledende fasen av prøven for alle fag- og svenneprøver, også i de tilfellene der prøvenemnda ikke møter opp fysisk, foreslår vi å tydeliggjøre at prøven skal starte med at det gjennomføres et møte mellom hele prøvenemnda og kandidaten. Vi mener at vi dermed forskriftsfester den nåværende praksisen.

De siste årene har det skjedd en stor digital utvikling og digital kompetanseheving innenfor kommunikasjon og samhandling. Digitale møter og annen digital samhandling har blitt en naturlig del av arbeidshverdagen for veldig mange. Vi vurderer derfor at møtet mellom prøvenemnda og kandidaten kan gjennomføres digitalt i de tilfellene der prøvenemnda vurderer at det er forsvarlig. Vi har ikke gjort egne vurderinger av om det vil være teknisk vanskelig å gjennomføre digitale oppstartsmøter av fag- og svenneprøven, og vi ber om høringsinstansenes syn på dette.

Vi har videre gjort noen strukturelle endringer i paragrafen. Vi foreslår å flytte dagens § 3-50 fjerde ledd om oppsummerende samtale mellom kandidaten og prøvenemnda, slik at det utgjør nytt andre ledd i § 9-61. Videre foreslår vi at dagens andre ledd andre punktum ikke videreføres i forskriften, men heller presiseres i merknad til paragrafen.

? Er dere enige i forslaget vårt om å ikke videreføre kravet om at hele prøvenemnda er fysisk til stede ved prøvestart, i ny § 9-61? Utdyp gjerne hvis dere ikke er enige.

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

? Er dere enige i forslaget vårt om å presisere at fag- og svenneprøven starter med et møte mellom prøvenemnda og kandidaten, i ny § 9-61?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

? Bør prøvenemnda kunne avgjøre om det er forsvarlig å gjennomføre oppstarten av prøven digitalt basert på hvordan lærefaget og prøven er lagt opp?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

2.4.13.7. Oppbevaring av prøvearbeid

Dagens forskrift § 3-55 regulerer hvordan prøvearbeid skal oppbevares, og hvem som har ansvaret, for tilfeller der fag- eller svenneprøven ikke er bestått. Vi foreslår å videreføre denne reguleringen i ny forskrift § 9-65. I siste punktum av dagens paragraf står det at dersom prøvearbeidet ikke kan tas vare på, «skal det sikrast med fotografi eller ei nøyaktig beskriving med tanke på framlegging i ei eventuell klagebehandling». Vi foreslår å videreføre at

prøvearbeidet må dokumenteres dersom det ikke kan tas vare på slik det ble levert på fag- eller svenneprøven. Et slikt krav er viktig for kandidatens rettssikkerhet ved en eventuell klage på prøven, fordi det gir klageinstansen et grunnlag for å vurdere prøvearbeidet.

Vi foreslår imidlertid en mindre endring, slik at kravet er at prøvearbeidet skal «dokumenterast i tilstrekkeleg grad» til at det kan legges frem ved en eventuell klagebehandling. Dermed foreslår vi å ta ut «fotografi» og «nøyaktig beskriving» fra paragrafen fordi de kun er eksempler på slik dokumentasjon.

Vi mener at et krav om at prøvearbeidet må dokumenteres i tilstrekkelig grad, også gir prøvenemnda og fylkeskommunen bedre mulighet til selv å vurdere hva som utgjør tilstrekkelig dokumentasjon i hvert enkelt tilfelle, enn om det er angitt i forskriften. Hva slags dokumentasjon som er hensiktsmessig, og hvor mye dokumentasjon som anses å være tilstrekkelig, kan variere fra prøve til prøve. Det er heller ikke gitt at fotografi *eller* en nøyaktig beskrivelse hver for seg vil kunne være tilstrekkelig dokumentasjon, slik dagens formulering legger opp til. I mange tilfeller vil det være nødvendig med begge deler.

At fotografi, video og nøyaktige beskrivelser er eksempler på dokumentasjon, foreslår vi å omtale i merknad til paragrafen.

Er dere enige i forslaget vårt i ny § 9-65 om at prøvearbeidet skal dokumenteres i tilstrekkelig grad til at det kan legges frem ved en eventuell klagebehandling, i tilfeller der prøvearbeidet ikke kan tas vare på?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

2.4.13.8. Ny fag- eller svenneprøve, praksisbrevprøve og kompetanseprøve

De som ikke består fag- eller svenneprøven, praksisbrevprøven eller kompetanseprøven, har i dag rett til ny kostnadsfri prøve innen seks måneder etter den første prøven etter § 3-56. Kandidatene har ikke rett til opplæring frem mot den nye prøven, men lærebedriften kan forlenge kontrakten med kandidaten dersom bedriften ønsker det. Etter dagens regler vil kandidater som ikke består den nye prøven, bli praksiskandidater, og de må selv betale for prøven fra og med tredje forsøk på å bestå prøven.

Vi foreslår å videreføre retten til ny fag- og svenneprøve, praksisbrevprøve og kompetanseprøve i ny forskrift § 9-66. Vi har imidlertid gjort endringer i lys av fullføringsretten, se under. Det foreslås også at selv om retten til én ny prøve foreslås videreført, gjelder ikke denne begrensingen om bare én ny prøve dersom kandidaten får godkjent forlenget eller ny lærekontrakt i lærefaget, eller får tilbud om mer opplæring i lærefaget av fylkeskommunen. Det ville da være urimelig om vedkommende ikke kunne få et nytt forsøk på fag- eller svenneprøven ved slutten av læretiden/opplæringen uten å måtte melde seg som praksiskandidat i faget.

2.4.13.8.1. Oppheve krav til oppmelding innen seks måneder og at de som ikke består blir praksiskandidater

Vi foreslår for det første å ikke videreføre kravet i dagens § 3-56 første ledd om at en kandidat som ikke består prøven, må melde seg opp til ny prøve innen seks måneder. Dagens krav

innebærer at kandidaten mister retten til ny prøve dersom oppmeldingen ikke skjer innen fristen på seks måneder. Det vil ikke samsvare med fullføringsretten å stille et slikt krav for retten til ny prøve. Videre foreslår vi å ikke videreføre dagens § 3-56 andre ledd om at lærlinger som ikke består fag- eller svenneprøven på andre forsøk, vil bli praksiskandidater. Heller ikke dette kravet samsvarer med fullføringsretten.

2.4.13.8.2. Når retten til mer opplæring inntre

Vi har vurdert om fullføringsretten gjør at kandidater som ikke består fag- eller svenneprøven, praksisbrevprøven eller kompetanseprøven, bør ha rett til mer opplæring med en gang, eller om retten til mer opplæring først skal inntre når ny prøve ikke er bestått.

Vi mener at retten til mer opplæring bør inntre så snart som mulig etter at det er klart at kandidaten ikke har bestått prøven for første gang. Vi viser her til tilsvarende vurderinger ved retten til mer opplæring ved ikke bestått i fag som elev i videregående skole.

2.4.13.8.3. Ansvaret for opplæringen

Det er fylkeskommunen som har ansvaret for å gi mer opplæring etter ikke bestått fag- eller svenneprøve, praksisbrevprøve eller kompetanseprøve. Kandidatene til prøvene har normalt hatt læretid og fått opplæring i bedrift frem mot første gang prøven avholdes, og utløpet av lærekontrakten. I dagens forskrift § 3-56 første ledd står det at (lære)kontrakten kan forlenges etter avtale dersom prøven ikke er bestått første gang. Vi vurderer at muligheten til forlengelse bør videreføres, uten at vi foreslår å utvide kandidatenes rett til mer opplæring i bedrift. Dersom bedriften ikke ønsker å forlenge kontrakten, må fylkeskommunen tilby annen opplæring som alternativ til opplæring i bedrift. Vi har omtalt innholdet i opplæringen nærmere i kapittel 5. For kandidater som får mer opplæring i lærefaget med sikte på en ny prøve, enten av fylkeskommunen eller i lærebedrift, foreslår vi at begrensningen i forslagetets første ledd om rett til én ny prøve ikke skal gjelde. Dette innebærer at kandidater som får mer opplæring i lærefaget vil ha rett til flere forsøk på prøven ved behov.

Kandidater som ikke får kontrakten forlengt, må melde seg til mer opplæring innen fristene som fastsettes for dette. Se vurderingene våre av dette i kapittel 4.

? Er dere enige i forslaget vårt om at kandidatene kan melde seg opp til ny fag- eller svenneprøve, praksisbrevprøve eller kompetanseprøve og mer opplæring samtidig?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

? Er dere enige i forslaget vårt om at de som får mer opplæring i lærefaget, skal ha rett til flere forsøk på prøven ved behov, se ny § 9-66?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

2.4.13.9. Utsatt fag- og svenneprøve, praksisbrevprøve og kompetanseprøve

Utsatt fag- og svenneprøve, praksisbrevprøve og kompetanseprøve i dagens § 3-57 er en rett for kandidater som har dokumentert fravær fra prøven. Prøven skal gjennomføres så snart det er praktisk mulig.

Vi foreslår å videreføre retten til utsatt prøve i ny forskrift § 9-67. Kandidater som har dokumentert fravær fra prøven, og som dermed ikke har bestått prøven, har ikke fullført videregående opplæring. Vi har derfor vurdert hvordan retten til utsatt fag- og svenneprøve, praksisbrevprøve og kompetanseprøve bør stille seg i forhold til retten til mer opplæring. Vi viser til våre vurderinger av retten til utsatt eksamen i ny forskrift § 9-36. For utsatt eksamen innebærer forslaget at elevene får rett til mer opplæring i det aktuelle faget fra første påfølgende skoleår, og at eleven selv velger om hen ønsker å benytte seg av retten.

Vi foreslår at kandidater med rett til utsatt fag- eller svenneprøve, praksisbrevprøve eller kompetanseprøve *ikke* får rett til opplæring frem mot utsatt prøve. Utsatt prøve skal holdes så snart som praktisk mulig, og det kan derfor være vanskelig å planlegge en opplæringsperiode for kandidaten. Ettersom prøvene avholdes løpende gjennom året, blir det i mange tilfeller heller ikke praktisk gjennomførbart å knytte en eventuell oppstart av opplæring til påfølgende skoleår. Videre har vi i forslaget til ny § 5-2 foreslått at retten til mer opplæring knytter seg til et opplæringstilbud på Vg3 som bygger på kandidatens Vg2. Retten til utsatt fag- og svenneprøve, praksisbrevprøve og kompetanseprøve knytter seg imidlertid til den samme prøven som ordinær prøve. Det vil være utfordrende å fastsette en rett til opplæring frem mot ny prøve, og det ville i praksis ha innebåret en plikt for fylkeskommunen å tilby opplæring i samtlige lærefag på kort varsel. Vi foreslår derfor at retten til mer opplæring for de med rett til utsatt prøve, først inntre dersom den utsatte prøven ikke er bestått. Kandidatene får da rett til ny prøve, og følger reglene for dette i forslaget til ny § 9-66.

? Er dere enige i vårt forslag om at de som skal opp til utsatt fag- og svenneprøve på grunn av fravær på første prøve, får rett til mer opplæring dersom den utsatte prøven ikke blir bestått? Utdyp gjerne.

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

2.4.14. SPRÅK OG STRUKTUR I KAPITTEL 9

2.4.14.1. Rekkefølgen på paragrafene

Rekkefølgen på reglene i forslaget til kapittel 9 skiller seg fra dagens forskrift på flere punkt. I del VI og VII foreslår vi at reglene om ansvar for å utskrive dokumentasjon plasseres til sist i kapitlet. Vi foreslår videre å endre rekkefølgen på enkelte paragrafer i del VIII etter om paragrafene regulerer noe som kronologisk skjer *før* eller *etter* gjennomføring av fag- og svenneprøven, praksisbrevprøven og kompetanseprøven. Dermed har vi plassert reglene om samlet krav til praksis for kandidater for fagbrev på jobb (ny forskrift § 9-58) tidligere i delkapitlet.

2.4.14.2. Pliktsubjekt

Som omtalt innledningsvis i høringsnotatet, er en av retningslinjene for regelstyring at det må være sammenheng mellom myndighet og ansvar. Det innebærer at kommune og fylkeskommune som har både det juridiske og økonomiske ansvaret for opplæringen, også som hovedregel vil være pliktsubjekt etter opplæringsloven. Andre, for eksempel «skolen» kan likevel benyttes som subjekt dersom oppgaver naturlig skjer på skolenivå, og det er klart hvem som er ansvarlig. I kapittel 9 om individuell vurdering mener vi det er noen regler som gjør det mest nærliggende å bruke enten rektor, skolen eller lærerne som pliktsubjekt. Vi viser blant annet til at vi har beholdt skolen som pliktsubjekt i reglene om ansvaret for å utstede dokumentasjon i §§ 9-45 og 9-54. Dette henger sammen med reglene om føring av vitnemål og kompetansebevis, der det blant annet stilles krav om stempel fra skolen, underskrift m.m. Videre mener vi at faglæreren fortsatt må ha det faglige ansvaret for å sette standpunktkarakter i § 9-16, da det er faglæreren som er i klasserommet og vurderer elevene. Grunnen til at vi har lagt ansvaret på «rektor sjølv» i noen paragrafer, som i §§ 9-9 og 9-24, er at vi mener myndigheten ikke kan delegeres videre til andre. Selv om rektor får myndigheten direkte, innskrenker det ikke styringsretten til kommunen og fylkeskommunen.

2.4.14.3. Unngå dobbeltreguleringer

Vi foreslår å ikke videreføre dagens § 3-2 om rett til vurdering, da dette utgjør en dobbeltregulering i lys av ny opplæringslov §§ 2-3 og 5-4.

Vi foreslår å ikke videreføre dagens § 3-14 fjerde ledd om at sluttvurderinger skal føres på dokumentasjonen, ettersom dette fremgår av paragrafene om dokumentasjon i delkapittel VI om dokumentasjon av opplæringen.

Vi foreslår å omformulere dagens § 3-20 første ledd (ny forskrift § 9-23) om fritak fra vurdering med karakter i kroppsøving, fordi paragrafen slik den er formulert i dag, utgjør en dobbeltregulering i lys av ny lov § 11-1 (og dagens lov § 1-3).

Videre foreslår vi å endre dagens § 3-24 tredje ledd om oppmelding til eksamen (ny forskrift § 9-27) ved å ta ut at privatister til eksamen ikke kan være elev, lærling eller praksisbrevkandidat i faget på tidspunktet for oppmelding. Dette er allerede del av definisjonen av hvem som er privatist, i ny opplæringslov § 23-1.

I dagens § 3-36 tredje ledd står det at standpunktkarakterer og eksamenskarakterer kan endres etter klage. Vi foreslår å ta denne setningen ut av paragrafen, fordi reglene om klage på sluttvurderinger står i forslaget til nytt kapittel 10 (dagens kapittel 5), og dette utgjør en dobbeltregulering.

? Har dere innspill til hvordan forslaget til kapittel 9 om individuell vurdering er utformet?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

3. KLAGE PÅ SLUTTVURDERINGAR (KAPITTEL 10)

3.1. HVA FORESLÅR VI?

Vi foreslår følgende endringer i innholdet:

- Vi foreslår enkelte endringer i innholdet som også ble hørt i 2020, se under.

Vi foreslår følgende endringer i strukturen:

- å klargjøre i ny § 10-1 at hovedregelen er at forvaltningsloven gjelder for å behandle klager på sluttvurderinger, og at det derfor er unntak fra forvaltningsloven som eksplisitt er regulert i kapittel 10
- å ta ut dagens § 5-4 første ledd, § 5-5 andre og tredje ledd og § 5-6, da innholdet i disse leddene fremgår av forvaltningsloven
- å slå sammen dagens § 5-10 og § 5-11 om klage på gjennomføring av muntlig eksamen og eksamen som ikke bare er skriftlig eller muntlig, i ny § 10-8
- å dele opp dagens § 5-14 om klage på fag- og svenneprøve, praksisbrevprøve og kompetanseprøve i to nye paragrafer, i ny §§ 10-9 og 10-10
- å endre strukturen i kapittelet ved å redusere de generelle bestemmelsene om klage fra åtte til tre paragrafer

3.2. DAGENS REGLER

Reglene om klage på vurdering følger av forskrift til opplæringsloven §§ 5-1 til 15-15. Reglene i forskriften er gitt med hjemmel i dagens opplæringslov § 2-3 tredje ledd og § 3-4 første ledd.

Paragraf 5-1 til 5-8 i forskriften er generelle bestemmelser om klage, blant annet om hvem som har klagerett, klagefrister, formkrav og rett til begrunnelse.

De nærmere reglene om klage på ulike sluttvurderinger står i forskriftens §§ 5-9 til 5-15.

3.3. FORSLAG FRA 2020 OM ENDRINGER I KAPITTEL 5

[Forslag til endringer i dagens kapittel 5 var på høring i 2020. I etterkant av høringen besluttet departementet at endringer av klagereglene skulle avvente arbeidet med forskrift til ny opplæringslov. Ettersom deler av forslaget er blitt hørt tidligere, beskrives ikke disse endringsforslagene like detaljert nå.](#)

Våre begrunnelser for forslagene ligger i den tidligere høringen.

3.3.1. DISSE ENDRINGENE I INNHOLDET BLE HØRT I 2020:

- De som har klagerett, kan kreve skriftlig begrunnelse for standpunktkarakterer, enkeltvedtak om å ikke gi standpunktkarakterer i fag og karakterer på fag- og svenneprøve, praksisbrevprøve og kompetanseprøve. Se ny forskrift § 10-3.
- De som har klagerett, kan kreve muntlig begrunnelse for karakterer på muntlige eksamener og eksamener som ikke bare er skriftlige eller muntlige. Se ny forskrift § 10-3.

- Skolen kan omgjøre sitt eget vedtak til gunst for klager ved alle klager på standpunktkarakterer. Etter dagens regler kan ikke skolen som førsteinstans omgjøre sine egne vedtak om fastsetting av standpunktkarakter, med mindre det er snakk om en føringsfeil. Dette gjelder også der skolen er enig med klager i at vurderingen ikke er i tråd med regelverket. Dagens regel skiller seg fra normalordningen i både forvaltningsloven og opplæringsloven, og en endring vil føre til bedre harmonisering i regelverket.
- Endring av klageinstans i videregående opplæring fra fylkestinget eller den fylkestinget gir myndighet til, til statsforvalteren for klage på fastsettelse av standpunktkarakter, klage på enkeltvedtak om å ikke fastsette standpunktkarakter, klage på standpunktkarakter i orden og oppførsel, klage på gjennomføring av muntlig eksamen og klage på gjennomføring av eksamen som ikke bare er skriftlig eller muntlig. Endringen av klageinstans til statsforvalteren er blant annet begrunnet i at opplæringslovutvalget (NOU 2019:23) foreslo at det bør gjelde særregler om statlig klageinstans blant annet for enkeltvedtak i grunnskolen og videregående opplæring på områder der det er samme type rettighet. Forslaget ble videre fulgt opp av departementet i forslaget til ny opplæringslov.
- Endring av klageinstans for skriftlig lokalt gitt eksamen i videregående opplæring fra en klagenemnd oppnevnt av fylkeskommunen til en klagenemnd oppnevnt av statsforvalteren. Statsforvalteren eller en klagenemnd oppnevnt av statsforvalteren vil da være klageinstans for alle eksamener i hele grunnsopplæringen. Dette vil samordne klagebehandlingen, og i større grad føre til likebehandling.

Vi foreslår fortsatt disse endringene.

3.3.2. ENDRINGER SOM BLE HØRT I 2020, MEN SOM VI IKKE FORESLÅR NÅ:

- å innføre felles klageinstans for klager på vurdering og klager på formelle feil på fag- og svenneprøver, praksisbrevprøver og kompetanseprøver

3.4. NY OPPLÆRINGSLOV

Ny opplæringslov § 2-3 andre ledd og § 5-4 andre ledd viderefører forskriftshjemmelen om klage på vurdering.

Det følger av ny opplæringslov § 29-1 tredje ledd at departementet kan gi forskrift om hvem som skal være klageinstans for enkeltvedtak om individuell vurdering.

3.5. VÅR VURDERING

3.5.1. BRUK AV FORVALTNINGSLOVEN

Det fremgår av forskrift til forvaltningsloven § 32 at bedømmelse av prøve, eksamen eller andre prestasjoner ved skole eller annen undervisningsinstitusjon eller ved særlige prøveorgan, bare kan påklages etter de særskilte forskrifter som er eller blir fastsatt. Etter samme forskrifts § 20 kan begrunnelse også bare kreves etter de særskilte forskrifter som er fastsatt. For grunnskole og videregående opplæring er slike særskilte forskrifter gitt i forskrift til opplæringsloven kapittel 5. De alminnelige saksbehandlingsreglene i forvaltningsloven vil ellers gjelde for klager som behandles etter dagens forskrift kapittel 5.

I dagens kapittel 5 reguleres saksgangen ved klage i § 5-4 første ledd, klagefrister av § 5-5 og formkrav av § 5-6.

For å ikke gjengi regler i forvaltningsloven i bestemmelsene i forskrift til opplæringsloven foreslår vi å regulere at hovedregelen er at forvaltningslovens regler om klager gjelder med mindre noe annet er fastsatt. Vi foreslår å slå fast denne hovedregelen i ny § 10-1.

Forslaget om å regulere at klagebehandling etter kapittelet som utgangspunkt følger forvaltningslovens normalordning, fører til en del endringer fra forslaget som var på høring i 2020, da dette inneholdt gjengivelse av regler som følger normalordningen i forvaltningsloven i flere bestemmelser.

Vi mener at kapittelet om klage på sluttvurdering bør harmonere med opplæringsloven og resten av forskriften til opplæringsloven. Regler som følger av forvaltningsloven er som hovedregel ikke gjengitt i ny opplæringslov eller i forslaget til ny forskrift, jf. omtale av retningslinjene for regelstyring innledningsvis. Siden det er ulike klageinstanser i dette kapittelet foreslår vi likevel å presisere hvem som er klageinstans for de ulike sluttvurderingene. I tillegg foreslår vi at klageinstansens kompetanse fremkommer tydelig av forskriften, da de aller fleste bestemmelsene inneholder avvik fra forvaltningsloven § 34.

3.5.2. UNNGÅ DOBBELTREGULERING

Reguleringen av forholdet til forvaltningsloven i ny § 10-1 medfører at vi foreslår å ta ut dagens § 5-4 første ledd, § 5-5 andre og tredje ledd og § 5-6 da innholdet fremgår av forvaltningsloven § 29 om klagefrist, § 30 om når klagens skal være fremsatt, § 31 om oversitting av klagefrist og § 32 om klagens adressat, form og innhold. Siden hovedregelen etter ny § 10-1 er at forvaltningslovens regler gjelder, vil disse bestemmelsene bli overflødige. Som følge av dette, og som følge av at vi har flyttet innhold fra de generelle bestemmelsene til bestemmelsene om klage på de ulike sluttvurderingene, foreslår vi å endre strukturen i kapittelet ved å redusere de generelle bestemmelsene om klage fra åtte til tre paragrafer.

Videre utgår dagens § 5-2 for å unngå dobbeltregulering. Første punktum er ensbetydende med at den som vedtaket retter seg mot, og som dermed er part i saken, kan klage. Dette følger av forvaltningsloven § 2. Bistand fra fullmektig er regulert i forvaltningsloven § 12. Videre har vi tatt ut andre og tredje punktum for å unngå dobbeltregulering, da innholdet i disse er regulert i forslaget til ny opplæringslov § 25-4 om selvråderett for elever som har fylt 15 år.

Vi foreslår videre å fastsette i § 10-2 i ny forskrift at fristen for å klage på eksamenskarakterer og fastsetting av standpunktkarakter er ti dager, ettersom dette avviker fra forvaltningsloven. Alminnelig klagefrist, fristberegning og oversittelse av klagefrist foreslår vi å ikke regulere i ny forskrift til opplæringsloven, da disse fremgår av forvaltningsloven §§ 29 og 31. I tillegg foreslår vi å ikke regulere krav til begrunnelse av klageinstansens enkeltvedtak, slik det ble foreslått i 2020, da kravene fremgår av forvaltningsloven § 25.

Vi viderefører forslaget fra 2020 om at skolen selv kan endre karakteren til gunst for eleven ved klage på standpunktkarakterer i fag, klage på vedtak om å ikke fastsette standpunktkarakter (IV) og klage på standpunktkarakterer i orden og i oppførsel. Fordi dette samsvarer med normalordningen i forvaltningsloven (forvaltningsloven § 33 andre ledd), blir dette ikke uttrykkelig angitt i paragrafene om klage på standpunktkarakterer i ny §§ 10-4 til 10-6.

Vi foreslår å beholde dagens forskrift § 5-9 tredje ledd om habiliteten til medlemmene i klagenemnda i ny § 10-7, fordi dagens regel går lengre enn reglene om habilitet i forvaltningsloven § 6. Vi mener dessuten det er grunn til å beholde særregelen om at ingen av medlemmene i klagenemnda skal ha deltatt i førstegangssensuren. Den andre delen av

setningen, om at medlemmene av klagenemnda ikke bør være fra samme skole som klageren, vurderer vi at er en anbefaling og ikke et krav. Vi foreslår derfor at dette ikke videreføres som del av forskriften, men kun omtales i veiledning. De samme endringene foreslår vi i ny §§ 10-8 til 10-10.

? Er dere enige i vårt forslag til utforming av ny § 10-1 om at forvaltningslovens regler gjelder for kapittelet med mindre annet er fastsatt? Forslaget viderefører dagens regler.

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

? Er dere enig i vårt forslag om at skolen selv skal kunne endre karakteren til gunst for eleven ved klage på standpunktkarakter i dag? Utdyp gjerne.

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

3.5.3. FORKORTING AV HVA REDEGJØRELSEN FRA REKTOR OG KONTAKTLÆRER SKAL INNEHOLDE VED KLAGE PÅ STANDPUNKTKARAKTER I ORDEN OG OPPFØRSEL I NY § 10-6

I dagens § 5-13 står det at ved oversendelse av klager på standpunktkarakter i orden og oppførsel skal det sendes en uttalelse fra elevens kontaktlærer og fra rektor. Det er videre presisert at uttalelsen skal inneholde en redegjørelse for hvilke karakterer i orden og oppførsel som er gitt tidligere, hvilke tiltak skolen har satt i verk for å rette på forholdene, og en fylldig begrunnelse for karakteren.

Vi foreslår å videreføre dagens regler, men å forenkle ny § 10-6, slik at det fremgår at det sammen med klagen skal følge en uttalelse fra kontaktlærer og rektor. For at klageinstansen skal kunne vurdere om karakteren som er satt er rimelig, må uttalelsene fra kontaktlærer og rektor nødvendigvis inneholde omtale av de punktene som i dag fremgår direkte av § 5-13, slik at en eksplisitt angivelse av disse i paragrafen ikke er nødvendig og heller kan fremgå av merknad til paragrafen. Vi mener at en forkortelse vil samsvare bedre med de andre paragrafene om klage på de ulike sluttvurderingene, der det ikke er fastsatt konkret hva uttalelsene skal inneholde.

? Er dere enige i vårt forslag til utforming av ny § 10-6? Utdyp gjerne hvis dere ikke er enige.

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

3.5.4. SAMMENSLÅING AV PARAGRAFENE OM KLAGE PÅ GJENNOMFØRING AV MUNTLLIG EKSAMEN OG EKSAMEN SOM IKKE BARE ER SKRIFTLIG ELLER MUNTLLIG I NY § 10-8

Klage på gjennomføring av muntllig eksamen og andre ikke-skriftllige eksamener i videregående opplæring er regulert i to paragrafer, i dagens §§ 5-10 og 5-11. Dagens § 5-11 henviser til § 5-10, og siden dokumentasjonen som skal sendes til klageinstansen er lik, resultatet fra klagebehandlingen er lik, og konsekvensene av annullering er lik, foreslår vi å slå disse to paragrafene sammen til én paragraf, i forslag til ny § 10-8.

Vi har også gjort en presisering i overskriften. Overskriften i dagens ordlyd er at det kan klages på «karakter» ved muntllig eksamen, men i selve paragrafen fremgår det at det kun kan klages på formelle feil. Derfor har vi presisert i overskriften til ny § 10-8 at det er «gjennomføringa» av eksamen, altså formelle feil, man kan klage på. Vi har også endret ordlyden frå «andre ikkje-skriftllige eksamenar» til «eksamen som ikkje berre er skriftllig eller muntllig». Disse presiseringene medfører ikke noen realitetsendring.

? Er dere enige i vårt forslag til utforming av én felles paragraf om å regulere klage på gjennomføring av muntllig eksamen og gjennomføring av eksamen som ikke bare er skriftllig eller muntllig, i ny § 10-8?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

3.5.5. OPPDELING AV OG ENDRINGER I DAGENS § 5-14 OM KLAGE PÅ FAG- OG SVENNEPRØVE, PRAKSISBREVPRØVE OG KOMPETANSEPRØVE I TO NYE PARAGRAFER I NY FORSKRIFT, § 10-9 OG § 10-10

I dag er reglene om klage på fag- og svenneprøve, praksisbrevprøve og kompetanseprøve regulert i samme paragraf i § 5-14. Dette gjelder både klage på den fagllige vurderingen og klage på formelle feil.

I forslaget til endringer i kapittel 5 som var på høring i 2020, ble det foreslått å regulere hva som skal sendes fra fylkeskommunen til klageinstansen sammen med en klage på den fagllige vurderingen av prøvene. Dette ble foreslått som en punktlliste med bokstavene a til e. Vi foreslår å beholde reguleringen av hva som skal sendes sammen med klagen, og mener at det også bør reguleres hva som skal sendes til klageinstansen når klagen er begrunnet med formelle feil. Behandling av klage på formelle feil ved fag- og svenneprøven, praksisbrevprøven og kompetanseprøven er relativt lite omtalt i dagens paragraf og i forslaget til ny § 5-13 fra 2020. For at dette skal bli mer likt reglene for klage på den fagllige vurderingen av prøvene, foreslår vi å ta dette inn i ny § 10-9 sjette ledd og § 10-10 fjerde ledd.

Med denne endringen mener vi at å videreføre én felles paragraf om klage på fag- og svenneprøve, praksisbrevprøve og kompetanseprøve ville blitt mer omfattende og mindre brukervennllig enn å dele den opp. Vi foreslår derfor å dele opp dagens § 5-14 i to nye paragrafer, i ny §§ 10-9 og 10-10.

Vi har sett på om dagens paragraf kunne blitt delt opp på andre måter, og om det eksempelvis hadde vært hensiktsmessig å regulere klager på den fagllige vurderingen (karakteren) til fag- og svenneprøven, praksisbrevprøven og kompetanseprøven i én paragraf, og klager på formelle feil

ved gjennomføringen av de samme prøvene i en annen. Ved klage på den faglige vurderingen av fag- og svenneprøven er klageinstansen en klagenemnd som er oppnevnt i samsvar med forslag til ny opplæringslov § 8-3, mens for praksisbrevprøven og kompetanseprøven er det fylkestinget eller den fylkestinget gir fullmakt, som er klageinstans. At det er to ulike klageinstanser for den faglige vurderingen av prøvene, mener vi utgjør et naturlig skille, og vi vurderer derfor at det er mest hensiktsmessig å regulere klage på henholdsvis fag- og svenneprøve og praksisbrevprøve og kompetanseprøve for seg.

i Ny opplæringslov § 8-3 åpner ikke for at det overføres flere klageoppgaver til klagenemndene, slik at forslaget fra 2020 om å samle klagenemndene som gjelder fag- og svenneprøven, praksisbrevprøven og kompetanseprøven, hos én statlig klageinstans ikke kan opprettholdes i forslaget til ny forskrift kapittel 10.

? Er dere enige i forslaget vårt om å regulere nærmere hva som skal oversendes til klageinstansen i ny §§ 10-9 og 10-10?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

? Er dere enige i forslaget vårt om å dele opp dagens § 5-14 i to nye paragrafer i ny §§ 10-9 og 10-10?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

3.5.6. KLAGE PÅ STANDPUNKTKARAKTER

I forslaget som var på høring i 2020, ble det foreslått å regulere i de enkelte paragrafene om klage på standpunktkarakterer hva rektors og faglærers redegjørelser, som en del av oversendelsen til klageinstansen, skal inneholde. Det nærmere innholdet i redegjørelsene fremgår i dag av veiledning til klagebehandlingen.

Vi vurderer at det å regulere det konkrete innholdet i redegjørelsene i de enkelte paragrafene om klage på standpunktvurderinger bidro til å gjøre paragrafene lange. Videre mener vi dette er ment å forklare det som allerede fremgår av dagens regler, og at det isteden kan fremgå av merknad. Vi foreslår derfor ikke å regulere hva faglærers og rektors redegjørelser skal inneholde, i ny §§ 10-4 til 10-6, og foreslår at dette isteden kan komme frem av merknad til paragrafene.

? Er dere ellers enige i forslaget vårt til kapittel 10 om klage på sluttvurderinger? Utdyp gjerne hvis dere ikke er enige.

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

4. SAMARBEID MED FORELDRA, TILGANG TIL SKOLEBIBLIOTEK OG SAKSBEHANDLING SOM GJELD DET FYSISKE SKOLEMILJØET (KAPITTEL 11)

4.1. HVA FORESLÅR VI?

Vi foreslår følgende endringer i innholdet:

- å innføre en ny § 11-3 om at saker om fysisk skolemiljø skal følge saksbehandlings- og klagereglene i forskrift om miljø og helse i barnehager, skoler og skolefritidsordninger

Vi foreslår følgende endringer i strukturen:

- å slå sammen foreldresamarbeid i grunnskolen og videregående skole til en paragraf, ny § 11-1 (dagens § 20-3 og § 20-4)
- å ta ut formålsparagrafen (dagens § 20-1)
- å ta ut dagens § 20-2 om Foreldresamarbeidsutvalget (FUG)
- å ta ut informasjonspunktene som kommer frem av dagens bokstav b til d i §§ 20-3 og 20-4

4.2. DAGENS REGLER

4.2.1. FORELDRESAMARBEID

Det er gitt nærmere regler om foreldresamarbeidet i grunnskolen og videregående opplæring i forskrift til opplæringsloven kapittel 20. Kapitlet er hjemlet i dagens opplæringslov § 13-3d.

Formålet med foreldresamarbeidet er fastsatt i forskrift til opplæringsloven § 20-1. FUG er et selvstendig rådgivende organ for departementet i saker om samarbeid mellom skole og hjem, jf. § 20-2. Skolen skal holde kontakten med foreldrene, gjennomføre foreldremøter, invitere til samtale med kontaktlærer og sørge for informasjon og varsling om forhold som gjelder eleven, jf. §§ 20-3 og 20-4.

4.2.2. SKOLEBIBLIOTEK

At elevene skal ha tilgang til skolebibliotek, er fastsatt i opplæringsloven § 9-2 andre avsnitt. Det er gitt utdypende regler om skolebibliotek i forskrift til opplæringsloven § 21-1.

4.2.3. SAKSBEHANDLING FYSISK SKOLEMILJØ

Det fysiske skolemiljøet er ikke regulert i dagens forskrift. I henhold til forskrift om miljø og helse i barnehager, skoler og skolefritidsordninger, som trådte i kraft den 1. juli 2023, ligger ansvaret for å sikre et tilfredsstillende fysisk miljø på grunnskoler og videregående skoler til den enkelte kommune og fylkeskommune, jf. forskriftens § 3. Forskrift om miljø og helse i barnehager, skoler og skolefritidsordninger har egne saksbehandlingsregler for saksbehandling og klage i §§ 20 og 21.

4.3. NY OPPLÆRINGSLOV

4.3.1. FORELDRESAMARBEID

Ny opplæringslov § 10-3 viderefører at skolen skal samarbeide med foreldrene om opplæringen til eleven, og at det kan gis forskrift om samarbeidet mellom skolen og foreldrene.

4.3.2. SKOLEBIBLIOTEK

Ny opplæringslov § 15-5 regulerer at elevene skal ha tilgang på skolebibliotek.

Kunnskapsdepartementet foreslo i sin høring å videreføre både kravet om skolebibliotek og betegnelsen skolebibliotek. De foreslo i likhet med opplæringslovutvalget å ta innholdet i dagens forskriftsbestemmelse inn i loven. Vi viser her til vurderingene i departementets høring kapittel 38 og vurderingene i NOU 2019: 23 kapittel 42.4.

Departementet skriver i Prop. 57 L (2022–2023) punkt 38.4.4 at de etter en vurdering av høringsinnspillene vil beholde en hjemmel for å gi nærmere forskrift om skolebibliotek.

4.3.3. SAKSBEHANDLING FYSISK SKOLEMILJØ

Ny opplæringslov § 12-7 regulerer det fysiske skolemiljøet for elevene. Paragrafen gir i andre punktum hjemmel for å fastsette forskrift om saksbehandlingen av saker som gjelder det fysiske skolemiljøet. Tredje punktum slår fast at klagereglene i lovens § 29-1 ikke gjelder for saker om fysisk skolemiljø.

4.4. VÅR VURDERING

4.4.1. FORELDRESAMARBEID

4.4.1.1. Ta ut formålsbestemmelsen og slå sammen de to paragrafene om foreldremøte og foreldresamtale

Vi foreslår å ikke videreføre dagens § 20-1, som tar for seg formålet med foreldresamarbeid. Vi mener at forskrifter i utgangspunktet ikke bør inneholde paragrafer som ikke regulerer rettigheter og plikter og dermed ikke er rettslig forpliktende. Dette er i tråd med prinsippene i lovarbeidet, se den innledende delen til høringen. Vi mener derfor at formålet med foreldresamarbeid kan omtales i merknadene til paragrafen, men ikke i selve forskriften.

Videre foreslår vi å slå sammen dagens §§ 20-3 og 20-4. Foreldrenes rett til å delta på og skolens plikt til å avholde foreldremøter og foreldresamtaler er i hovedsak den samme om elevene går i grunnskolen eller på videregående. Elevenes rett til å delta i samtalen er knyttet til alder, ikke skoletrinn. Etter vårt syn er det derfor ikke nødvendig å ha retten og plikten til foreldremøte og foreldresamtale fordelt på to paragrafer. Å kutte ned på antallet paragrafer vil bidra til å forenkle forskriften og gjøre den lettere å finne frem i.

4.4.1.2. Unngå dobbeltregulering

Ettersom FUG er omtalt direkte i loven, se ny opplæringslov § 10-9, foreslår vi å fjerne dagens § 20-2 i forskriften. Dette gjør vi for å unngå unødvendig dobbeltregulering.

Vi foreslår også å fjerne kravene som fremgår i dagens §§ 20-3 og 20-4 bokstavene b til d. Kravet i bokstav b om at foreldrene skal få varsling dersom det er fare for at det ikke er grunnlag for vurdering i fag, orden og oppførsel, eller fare for at eleven kan få karakteren nokså godt eller lite godt i orden eller oppførsel, fremgår av forskriftsforslaget § 9-7. Kravet i bokstav c og d om at foreldrene skal få informasjon om elevens og foreldrenes rettigheter og plikter, og annen viktig informasjon om eleven, står i ny opplæringslov § 10-8. At det skal være jevnlig kontakt ved behov, står også i opplæringsloven § 10-3 om at skolen skal samarbeide med foreldrene. For å unngå dobbeltregulering foreslår vi derfor å fjerne bokstav b til d fra forskriftsforslaget.

4.4.1.3. Foreldremøter ved starten av opplæringsåret på videregående trinn 3

I dagens § 20-4 andre ledd fremgår det at skolen skal avholde et foreldremøte i starten av opplæringsåret på videregående trinn 1 og trinn 2. Det er ikke obligatorisk for skolene å avholde foreldremøte for elever i starten av videregående trinn 3. Vi antar at det skyldes at flere av elevene er myndige ved oppstarten av trinn 3. Dette gjelder imidlertid ikke alle elever, og det er derfor et spørsmål om også dette burde være regulert. Det kan være behov for å gi foreldrene informasjon om forhold som er spesielle for trinn 3, for eksempel om russtid. Det er likevel grunn til å tro at flere skoler allerede praktiserer slike foreldremøter for elever på videregående trinn 3.

Vi er derfor usikre på behovet for at det gjøres obligatorisk for skolene å avholde foreldremøte i starten av opplæringsåret også for foreldrene til elever på videregående trinn 3, og har foreløpig ikke foreslått å ta dette inn i ordlyden. Vi ønsker imidlertid høringsinstansenes innspill om dette.

Er dere enige i vårt forslag til utforming av § 11-1 som viderefører dagens regler om foreldremøte og foreldresamtale?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

Bør det være obligatorisk for skolen å kalle inn til foreldremøte også for foreldre til elever i videregående trinn 3?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

4.4.2. SKOLEBIBLIOTEK

Vi foreslår å videreføre dagens forskrift til opplæringsloven § 21-1 i den nye forskriften med noen språklige endringer. Ordlyden i forslag til ny forskrift § 11-2 tilsvarer departementets forslag til ny opplæringslov § 15-5, som var på høring høsten 2021. Vi foreslår å presisere at paragrafen gjelder «tilgang til skolebibliotek», og ikke kun «skolebibliotek».

4.4.3. SAKSBEHANDLING FYSISK SKOLEMILJØ

Saker om det fysiske skolemiljøet etter opplæringsloven §§ 12-2 og 12-7 er unntatt fra lovens klagesystem, jf. § 12-7 siste punktum. Dette er fordi det ikke er hensiktsmessig med to parallelle klagesystemer i saker om fysiske skolemiljø. For den nærmere begrunnelsen, se Prop. 57 L (2022-2023) pkt. 33.9.4. Vi foreslår å innføre en paragraf i forskriften som slår fast at slike saker skal følge saksbehandlings- og klagereglene i forskrift om miljø og helse i barnehager, skoler og skolefritidsordninger.

En slik paragraf vil innebære at dersom en elev eller en forelder ønsker å klage på, eller på annen måte følge opp, en sak om brudd på retten til et trygt og godt fysisk skolemiljø etter opplæringsloven, må det gjøres i henhold til reglene i forskrift om miljø og helse i barnehager, skoler og skolefritidsordninger. Å ha dette nedfelt i den nye forskriften til opplæringsloven vil i tillegg gjøre det enklere for brukerne å finne frem til riktig regelverk.

Er dere ellers enige i vårt forslag til kapittel 11? Utdyp gjerne hvis dere ikke er enige.

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

5. PERSONALET I SKOLEN (KAPITTEL 12)

5.1. HVA FORESLÅR VI?

Vi foreslår følgende endringer i innholdet:

- å innføre et unntak fra kravet til kompetanse for ansettelse av morsmåls lærere i nasjonale minoritetsspråk det ikke finnes studietilbud for i Norge i ny § 12-10 fjerde ledd
- å øke kravet til antall studiepoeng fra 240 til 300 for de som har universitets- eller høyskoleutdanning og skal ansettes i lærerstilling, slik at dette samsvarer med antallet studiepoeng i en masterutdanning
- å fastsette at personer som ved opptak til praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag har fått godkjent realkompetanse som sidestilt med to års yrkesteoretisk utdanning, skal anses å oppfylle kravet til yrkesteoretisk utdanning i ny § 12-8 første ledd bokstav d i nytt § 12-8 andre ledd
- å endre dagens regel om de som tidligere har vært kvalifisert til lærerstilling slik at den knytter seg til tidligere gjennomført lærerutdanning, se forslaget til § 12-13
- å legge til en uttømmende oppramsing av hvilke straffebud som fører til yrkesforbud ved dom eller vedtatt forelegg, i ny § 12-17
- å ta inn en hjemmel for HK-dir til å behandle personopplysninger også av særlig kategori (det vil si personopplysninger som nevnt i personvernforordningen artikkel 9 og 10, ved behandling av søknader om godkjenning av utenlandsk utdanning.

Vi foreslår følgende endringer i strukturen:

- å endre strukturen i paragrafene som gjelder kompetansekrav, ved å dele opp paragrafene slik at kravene for ansettelse og kravene til relevant kompetanse i undervisningsfagene som gjelder for de ulike trinnene, kommer tydeligere frem
- å endre strukturen i paragrafene som regulerer godkjenning av utenlandsk lærerutdanning
- å skille ut kravet om at politiattesten ikke skal være eldre enn tre måneder i en egen paragraf (ny § 12-15)
- å innføre en ny § 12-16 som ikke gjengir sentrale regler i politiregisterlova og politiregisterforskriften, men heller viser *hvor* reglene er regulert

Med unntak av de foreslåtte endringene i innholdet som er nevnt over, er forslaget kun ment å være en språklig revisjon.

Departementet varslet i Prop. 57 L (2022-2023) punkt 2.2 at det var satt i gang et arbeid, i samarbeid med partene, med å vurdere om det bør gjøres endringer i reglene for å kunne ansettes i lærerstilling. Departementet har høsten 2023 sendt på høring [forslag til lov- og forskriftsendringer om blant annet krav til lærerutdanning ved ansettelse som lærer. Ettersom dette omtales i en egen høring, er det ikke en del av vårt høringsnotatet. Vi gjør oppmerksom på at for sammenhengens skyld er enkelte av dagens regler med i forskriftsutkastet vårt, selv om de altså foreslås endret, jf. den egne høringen fra departementet.](#)

5.2. DAGENS REGLER

5.2.1. KRAV TIL KOMPETANSE FOR ANSETTELSE OG UNDERVISNING

Kravene til pedagogisk og faglig kompetanse for å bli ansatt i lærerstilling er i dag regulert i opplæringsloven § 10-1, § 10-6 og § 10-6a. Paragraf 10-1 gir hjemmel til å fastsette nærmere krav til utdanning og praksis i forskrift.

Kravene til relevant kompetanse i undervisningsfag er regulert i opplæringsloven § 10-2. I paragrafen er departementet gitt hjemmel til å fastsette krav til relevant kompetanse for ansettelse på ulike årstrinn og i ulike skoleslag.

Kravene til kompetanse for ansettelse og undervisning er utdypet i kapittel 14 i dagens forskrift til opplæringsloven, som består av elleve paragrafer. Kapittelet inneholder også egne paragrafer om godkjenning av utenlandsk lærerutdanning.

5.2.2. KRAV OM POLITIATTEST OG YRKESFORBUD

Kravene til politiattest er regulert i dagens forskrift til opplæringsloven kapittel 15. Kapittelet inneholder tre paragrafer, og paragrafene er gitt med hjemmel i dagens opplæringslov § 10-9 fjerde ledd. Dagens forskrift regulerer fremgangsmåten når arbeidsgiveren skal innhente politiattest, og den stiller krav til politiattesten og til behandlingen av den. Dagens forskrift inneholder også regler om taushetsplikt.

5.2.3. FORHOLDET MELLOM ANTALL LÆRERE OG ANTALL ELEVER

Med hjemmel i dagens opplæringslov § 8-3 er det i dagens forskrift § 14A-1 fastsatt forholdstall mellom antallet lærere og elever i grunnskolen på skolenivå, ofte omtalt som lærernorm eller krav til lærertetthet. Dagens forskrift § 14A-1 innebærer at det i gjennomsnitt maksimalt kan være 15 elever per lærer på 1. til 4. trinn og 20 elever per lærer på 5. til 7. trinn og på 8. til 10. trinn.

5.3. NY OPPLÆRINGSLOV

5.3.1. KRAV TIL KOMPETANSE FOR ANSETTELSE OG UNDERVISNING

Ny opplæringslov § 17-3 viderefører kravene for ansettelse i lærerstilling. Paragrafens tredje ledd viderefører hjemmelen til å gi forskrift om hva slags kompetanse som kreves ved ansettelse i lærerstilling. Hjemmelen åpner også for at departementet kan gi forskrift om godkjenning av utenlandsk lærerutdanning.

Ny opplæringslov § 17-4 regulerer kravene til relevant kompetanse i undervisningsfag. Dagens regel om at kommunene og fylkeskommunene kan fravike kravene dersom det er nødvendig, videreføres i ny lov. I tillegg sier loven at kravene ikke gjelder ved undervisning av de som kunne ansettes i lærerstilling før 1. januar 2014 eller allmennlærere. Dette er et permanent unntak fra kravene der det etter dagens regler gjelder en tidsbegrenset dispensasjon frem til 1. august 2025.

5.3.2. KRAV OM POLITIATTEST OG YRKESFORBUD

Ny opplæringslov § 17-11 regulerer politiattest og forbud mot ansettelse. Paragrafen viderefører dagens opplæringslov § 10-9, og den blir utvidet til også å gjelde forberedende og videregående opplæring for voksne.

I ny opplæringslov § 17-11 sjuende ledd står det at departementet skal gi forskrift om hvilke straffebud som skal være omfattet av paragrafens femte ledd første punktum, jf. ordlyden «seksuelle overgrep mot mindreårige». I andre punktum er det fastsatt at departementet også kan gi forskrift om innhenting og behandling av politiattest.

5.3.3. FORHOLDET MELLOM ANTALL LÆRERE OG ANTALL ELEVER

Ny opplæringslov § 14-3 viderefører departementets hjemmel til å fastsette forskrift om forholdet mellom antall lærere og antall elever per skole eller per kommune. Paragrafen viderefører også at forholdstallet kan variere fra trinn til trinn.

5.4. VÅR VURDERING

5.4.1. STRUKTUR I KAPITTELET

Vi foreslår et nytt kapittel om personalet i skolen. Kapitlet omfatter reglene om kompetansekrav, politiattest og kravene til forholdstall mellom elever og lærere. Disse kravene har tidligere hatt separate kapitler i forskriften (kapittel 14, 14A og 15). Vi foreslår derfor å dele kapitlet inn i ulike deler med egne overskrifter for å hjelpe leseren til å finne frem i paragrafene.

? Er dere enige i forslaget vårt til ny struktur i paragrafene i kapittel 12 om personalet i skolen? Utdyp gjerne hvis dere ikke er enige.

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

5.4.2. KRAV TIL KOMPETANSE FOR ANSETTELSE OG UNDERVISNING

5.4.2.1. Ny inndeling av paragrafene og unngå dobbeltregulering

Vi foreslår en annen struktur enn i dagens forskrift for å gjøre kapittelet mer oversiktlig og brukervennlig. Vi foreslår at de faglige og pedagogiske kompetansekravene for ansettelse og kravene til relevant kompetanse i undervisningsfagene for de ulike trinnene får egne paragrafer. Vi foreslår å dele paragrafene inn slik at 1. til 4. trinn, 5. til 7. trinn og 8. til 10. trinn får egne paragrafer med krav til ansettelse og krav til relevant kompetanse i undervisningsfag i ny §§ 12-2 til 12-6.

Vi foreslår også å skille ut kravene til ansettelse i lærerstilling i fellesfagene i den videregående opplæringen og programfagene i studieforbereende utdanningsprogram i ny § 12-7, og kravene for ansettelse i lærerstilling i programfagene i yrkesfaglige utdanningsprogram i ny § 12-8.

Vi foreslår videre å endre rekkefølgen på de ulike utdanningene som er listet opp, slik at de mest vanlige utdanningene kommer først i paragrafene.

Dagens regel om en tidsbegrenset dispensasjon fra kravene om relevant kompetanse i undervisningsfag står både i lov og forskrift. Dette skyldes blant annet at det av dagens forskrift også fremgår hvilke krav som vil gjelde på ulike trinn når dispensasjonen opphører. Med ny opplæringslov er det vedtatt et permanent unntak for enkelte lærere. For å unngå dobbeltregulering foreslår vi derfor at forskriften ikke lenger skal gjenta unntaksregelen.

? Er dere enige i vårt forslag til utforming av paragrafene om kompetansekrav? Utdyp gjerne hvis dere ikke er enige.

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

5.4.2.2. Endret krav til antall studiepoeng for lærere med universitets- og høyskoleutdanning

I dagens paragrafer som regulerer ansettelse i lærerstilling, er ett av flere alternative vilkår at søkeren har universitets- eller høyskoleutdanning som samlet utgjør minst 240 studiepoeng. Dette gjelder §§ 14-2 andre ledd bokstav d, 14-3 første ledd bokstav d og 14-4 første ledd bokstav a i dagens forskrift.

Kravet på 240 studiepoeng henger sammen med blant annet lengden på de gamle fireårige grunnskolelærerutdanningene og muligheten for opptak til PPU på bakgrunn av bachelorgrad. De fleste lærerutdanningene er i dag mastergradsutdanning, og dersom det skal være samsvar mellom kravene som stilles til søkerne, må kravet til antall studiepoeng i paragrafene heves fra 240 studiepoeng til 300 studiepoeng.

Vi foreslår derfor å øke kravet til antall studiepoeng fra 240 til 300 for de som har universitets- eller høyskoleutdanning og skal ansettes i lærerstilling på 5. til 7. trinn, 8. til 10. trinn og i fellesfagene i videregående opplæring og programfagene i studieforbereende fag. Dette forslaget er innført i nye §§ 12-3 første ledd bokstav b, 12-5 første ledd bokstav b og 12-7 første ledd bokstav a.

Vi foreslår å gjøre unntak fra det nye kravet for søkere som har fått opptak til PPU på annet grunnlag, jf. PPU-forskriften § 6, første ledd andre, tredje og fjerde strekpunkt, og har bestått utdanningen. Disse lærerne vil alle ha minst 240 studiepoeng, og vi foreslår derfor å videreføre dagens regler for disse.

? Er dere enige i forslaget om å endre kravet til antall studiepoeng for de med universitets- og høyskoleutdanning som kan ansettes i lærerstilling? Utdyp gjerne hvis dere ikke er enige.

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

5.4.2.3. Unntak fra tilsetningskravet for morsmåslærere i nasjonale minoritetsspråk det ikke finnes studietilbud for i Norge

Vi foreslår å innføre et unntak i § 12-10 fjerde ledd fra kravet til kompetanse for ansettelse av morsmåslærere i nasjonale minoritetsspråk det ikke finnes studietilbud for i Norge.

Vi mener et eget unntak for minoritetsspråkene kan bidra til å understreke deres særegne status som minoritetsspråk. De nasjonale minoritetsspråkene, kvensk, romanes og romani, har et særskilt vern etter språklova §§ 1 og 6. Norge har også europeiske forpliktelser gjennom minoritetsspråkpakten om å verne og utvikle disse språkene. Partene skal ifølge artikkel 7 nr. 1 bokstav f basere sin politikk, lovgivning og praksis på blant annet følgende mål og prinsipper: [...] «fremskaffelse av egnede former og midler for undervisning og studier av regions- eller minoritets-språk på alle passende nivåer».

Det finnes ikke studietilbud i Norge i romanes, noe som innebærer at det ikke er mulig å oppnå formell kompetanse i dette språket gjennom utdanning i Norge. Det er ikke sannsynlig at det vil bli opprettet en formell utdanning i overskuelig fremtid, siden det ikke finnes en fullstendig normering av dette språket.

Det finnes heller ikke et formelt utdanningstilbud i romani. Men de fleste elever fra denne gruppen har norsk som hjemmespråk, noe som tilsier at få elever med denne språkbakgrunnen vil ha behov for morsmålsopplæring. Behovet for morsmåslærere for denne gruppen vil derfor være minimalt, selv om det ikke kan utelukkes.

Siden det ikke finnes et studietilbud i Norge i romanes og romani, vil det være vanskelig å få fast ansettelse som morsmåslærer i disse språkene etter dagens regler.

Forslaget vil gjøre det mulig å gjøre unntak fra kravene til kompetanse når man ansetter morsmåslærere i romani og romanes. Det finnes et studietilbud i kvensk i Norge per i dag, og vi mener derfor det ikke er behov for et unntak fra kompetansekravene for morsmåslærere i kvensk. Dersom det senere opprettes studietilbud i romanes eller romani i Norge, vil adgangen til å gjøre unntak fra kravene for ansettelse også falle bort, uten at det er behov for å endre paragrafen.

Vi mener at forslaget kan bidra til å løfte frem de nasjonale minoritetsspråkene, og at det kan bidra til å få på plass et bedre tilbud for disse språkene enn det som finnes i dag.

❓ **Er dere enige i forslaget vårt til ny § 12-10 fjerde ledd om unntak fra kravet til kompetanse for ansettelse av morsmåslærere i nasjonale minoritetsspråk det ikke finnes studietilbud for i Norge? Utdyp gjerne hvis dere ikke er enige.**

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

5.4.2.4. Krav for ansettelse i lærerstilling i programfagene i yrkesfaglige utdanningsprogram

Forskrift til opplæringsloven § 14-4 andre ledd bokstav d åpner for at personer med fagbrev, svennebrev eller fullført og bestått annen yrkesfaglig utdanning i videregående opplæring, kan ansettes som lærer i yrkesfag. Personen må i tillegg ha to års yrkesteoretisk utdanning ut over videregående skolenivå og fire års yrkespraksis, i tillegg til pedagogisk kompetanse etter forskriftens § 14-1.

Opptakskravene til praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag (PPU-Y) følger av forskrift om rammeplan for praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag § 5:

(1) Opptakskrav til praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag er

- fullført treårig relevant profesjonsrettet bachelorgrad og minimum to års relevant yrkespraksis, eller
- fag-/svennebrev eller annen fullført treårig yrkesutdanning på videregående nivå, generell studiekompetanse, to års relevant yrkesteoretisk utdanning utover videregående opplærings nivå og fire års yrkespraksis.

(2) Utdanningsinstitusjonene vurderer opptak på grunnlag av realkompetanse

Kunnskapsdepartementet har i en tolkningsuttalelse datert 10. desember 2019 uttalt at personer som ved opptak til praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag har fått godkjent realkompetanse som sidestilt med to års yrkesteoretisk utdanning, skal anses å oppfylle kravet til yrkesteoretisk utdanning etter forskrift til opplæringsloven § 14-4 andre ledd bokstav d. Departementet skriver i tolkningsuttalelsen at dersom en høyere utdanningsinstitusjon har vurdert at den realkompetansen en person har er like god som to års yrkesteoretisk utdanning, vil formålet med kravet i § 14-4 andre ledd bokstav d være ivaretatt. Denne forståelsen kommer likevel ikke tydelig fram av dagens ordlyd, og bør klargjøres dersom forståelsen skal videreføres.

Det er imidlertid noe uenighet i sektoren om det bør være slik at utdanningsinstitusjonenes vurdering ved opptak til PPU-Y skal måtte legges til grunn av fylkeskommunene i forbindelse med tilsettingsprosesser i skolen. Et alternativ kunne derfor være å klargjøre i ordlyd eller veiledning at realkompetansevurderinger ikke kan ligge til grunn for å oppfylle kravene i § 14-4 andre ledd bokstav d. Dette vil imidlertid innebære at en person kan ha fullført PPU-Y, men likevel ikke oppfylle kravene for ansettelse som lærer i yrkesfag. Det foreslås derfor at gjeldende forståelse videreføres som del av forskrift til ny opplæringslov, og det vises til forslaget til ordlyd i ny § 12-8 andre ledd.

❓ **Er dere enige i forslaget vårt til ny § 12-8 andre ledd? Utdyp gjerne hvis dere ikke er enige.**

Ja

Vi viser til «

Svar på hevelse om realkompetansevurdering av relevant yrkeserfaring som to års yrkesteoretisk utdanning ved opptak til praktisk pedagogisk utdanning i yrkesfag»

avgitt av Kunnskapsdepartementet til NMBU ved professor Erling Krogh den 20. desember 2023. Vi uttaler oss om punkt 5.4.2.4, Krav for ansettelse i lærerstilling i programfagene i yrkesfaglige utdanningsprogram, i tredje del av høringen. Følgende tekst i dette underkapitlet i høringen danner utgangspunktet for vår kommentar:

«Kunnskapsdepartementet har i en tolkningsuttalelse datert 10. desember 2019 uttalt at personer som ved opptak til praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag har fått godkjent realkompetanse som sidestilt med to års yrkesteoretisk utdanning, skal anses å oppfylle kravet til yrkesteoretisk utdanning etter forskrift til opplæringsloven § 14-4 andre ledd bokstav d. Departementet skriver i tolkningsuttalelsen at dersom en høyere utdanningsinstitusjon har vurdert at den realkompetansen en person har er like god som to års yrkesteoretisk utdanning, vil formålet med kravet i § 14-4 andre ledd bokstav d være ivaretatt. Denne forståelsen kommer likevel ikke tydelig fram av dagens ordlyd, og bør klargjøres dersom forståelsen skal videreføres. Det er imidlertid noe uenighet i sektoren om det bør være slik at utdanningsinstitusjonenes vurdering ved opptak til PPU-Y skal måtte legges til grunn av fylkeskommunene i forbindelse med tilsettingsprosesser i skolen. Et alternativ kunne derfor være å klargjøre i ordlyd eller veiledning at realkompetansevurderinger ikke kan ligge til grunn for å oppfylle kravene i § 14-4 andre ledd bokstav d. Dette vil imidlertid innebære at en person kan ha fullført PPU-Y, men likevel ikke oppfylle kravene for ansettelse som lærer i yrkesfag. Det foreslås derfor at gjeldende forståelse videreføres som del av forskrift til ny opplæringslov, og det vises til forslaget til ordlyd i ny § 12-8 andre ledd.»

Naturbruksskolenes forening og Norges miljø- og biovitenskapelige universitet støtter forslaget i høringen om at **gjeldende forståelse videreføres som del av forskrift til ny opplæringslov med henvisning til ordlyd i ny § 12-8 andre ledd: Dei som ved opptak til praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag har fått godkjent kravet om to års relevant yrkesteoretisk utdanning på grunnlag av realkompetanse, jf. forskrift om rammeplan for praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag for trinn 8–13 § 5, oppfyller kravet om to års yrkesteoretisk utdanning utover vidaregåande skolenivå i første ledd bokstav d.** Juridisk begrunnelse gis i Universitets- og høyskolelovens § 3-5 f, der universitets vurdering og godkjenning av en persons dokumenterte realkompetanse som «innebærer at det gis uttelling i studiepoeng tilsvarende dette faglige nivået» er hjemlet. Vi mener universiteters forvaltningsvedtak om realkompetansevurdering tilsvarende studiepoeng eventuelt kan påklages etter Forvaltningsloven, men at vedtak ikke kan overprøves i tilsettingsprosesser i skolen uten påklaging av vedtaket.

Naturbruksskolenes forening og NMBU ved Institutt for lærerutdanning og utdanningsvitenskap er meget tilfredse med kompetansen til uteksaminerte yrkesfaglærere som er tatt opp til PPUY i naturbruk gjennom realkompetansevurdering av lang og bred yrkeserfaring samt yrkesrettede kurs som to års yrkesteori utover videregående opplæring. Lærerne har høy kompetanse i å legge til rette for elevers læring av arbeidskravene i næringene og i de sentrale arbeidsoperasjoner og yrkesferdigheter i naturbruksyrkene.

I videregående opplæring i naturbruk er det både behov for lærere med høyere teoretisk utdanning og for yrkesfaglærere som har lang og bred yrkeserfaring. Ordningen med realkompetansevurdering av yrkespraksis har sørget for at skolene har kunnet ansette yrkesfaglærere som kan legge til rette for at elevene tilegner seg solid, bred yrkeskunnskap som næringene og samfunnet trenger. Vi anser det som svært viktig at ordningen nå føres videre og klargjøres eksplisitt i § 12-8, andre ledd i ny forskrift og at disse lærerne i framtiden uten tvil tilkjennes yrkesfaglærerkompetanse i skolenes tilsettingsprosesser.

Vennlig hilsen NMBU ved Institutt for lærerutdanning og utdanningsvitenskap samt Naturbruksskolenes forening

5.4.2.5. Tidligere godkjent utdanning

Etter dagens forskrift § 14-9 kan alle som har utdanning som lærer etter tidligere regler, fremdeles ansettes i lærerstilling. Ordlyden innebærer at ikke bare søkere med tidligere utdanning, men alle som tidligere har vært kvalifiserte for ansettelse i lærerstilling, fremdeles vil kunne ansettes. Det betyr at dersom det tidligere skulle ha vært mulig å bli ansatt uten krav om lærerutdanning, vil man etter ordlyden kunne ansettes også fremover i tid, selv om det senere stilles krav om utdanning til slike stillinger.

Det fremstår lite hensiktsmessig å videreføre en så generell overgangsregel for fremtidige potensielle regelendringer. Vurdering av eventuelle overgangsordninger ved endringer i reglene om krav til kompetanse for å ansettes i lærerstilling, bør vurderes konkret i forbindelse med hvert endringsforslag. Det vises her til vurderingen av mulig overgangsordning knyttet til forslagene om endring i kompetansekrav for ansettelse i lærerstilling, som departementet nå har på en egen høring.

Det fremstår imidlertid er hensiktsmessig å ha permanente unntaksregler for de tilfellene at lærerutdanningene endres. Det vil sikre at de som tidligere har tatt en lærerutdanning som ikke lenger samsvarer med dagens kompetansekrav, fremdeles vil være kvalifisert for å kunne ansettes i en lærerstilling i skolen.

Det foreslås derfor en endring i tråd med vurderingene over, se forslaget til ny § 12-13 første ledd. Kravene for ansettelse i lærerstilling har over år i liten grad vært gjenstand for endringer med unntak av nødvendige oppdateringer i tråd med endringene i lærerutdanningene. Det legges

derfor til grunn at endringen vil få liten betydning, men det bes særlig om høringsinstansenes innspill til dette.

Dagens § 14-9 andre og tredje ledd med enkelte særlige overgangsregler foreslås videreført i forslaget til ny § 12-13 andre og tredje ledd.

Er dere enige i forslaget om å endre overgangsregelen slik at den knytter seg tidligere utdanninger, se forslaget til § 12-13 første ledd? Utdyp gjerne hvis dere ikke er enige.

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

5.4.3. KRAV FOR Å BLI ANSATT PÅ GRUNN AV UTENLANDSKE LÆRERKVALIFIKASJONER

Kravene til godkjenning av utenlandsk utdanning og praksis er regulert i §§ 14-6 og 14-7 i dagens forskrift til opplæringsloven.

Paragrafene inneholder krav til godkjenning av yrkeskvalifikasjoner for EØS-borgere, søkere fra land utenfor EU/EØS og personer som har rett til godkjenning etter yrkeskvalifikasjonsloven. Godkjenningen skal ta utgangspunkt i om kvalifikasjonene anses for å være likeverdige med de kravene til pedagogisk og faglig kompetanse for ansettelse som er satt i §§ 14-1 til 14-5 i dagens forskrift.

Dersom kvalifikasjonene er ervervet i andre EØS-land, Sveits eller Storbritannia, skal de etter dagens forskrift vurderes i samsvar med yrkeskvalifikasjonsloven. Godkjenning etter yrkeskvalifikasjonsloven er ikke en godkjenning av utdanning. Vurderingen skal ta utgangspunkt i søkerens samlede yrkesstatus, hvor en skal se søkerens yrkeserfaring, realkompetanse og formell utdanning (lengde) samlet. Hvis det er vesentlige forskjeller mellom den utdanningen søkeren har fra hjemlandet og det som kreves i Norge, har søkeren rett til å velge et utlikningstiltak (prøveperiode eller egnethetsprøve) for å vise at søkeren er kvalifisert.

5.4.3.1. Ny inndeling

Vi foreslår å videreføre dagens regler, men å dele inn paragrafene på en annen måte for å tydeliggjøre hvilke krav som stilles til kommunen og fylkeskommunen når de ansetter personer som er kvalifisert som lærer i et annet land.

Vi foreslår en ny § 12-11 som gir en oversikt over hvilke vilkår som stilles i opplæringsloven og forskriften for at kommunen eller fylkeskommunen skal kunne ansette en person med utenlandske lærerkvalifikasjoner.

5.4.3.2. Fjerne dobbeltregulering

Vi foreslår å ikke videreføre kravet som stilles i dagens § 14-6 tredje ledd andre punktum om arbeidsgivers plikt til å kreve politiattest i samsvar med ny § 17-11 i opplæringsloven. Kravene til politiattest er uttømmende regulert i §§ 12-14 til 12-17 i forslaget. Dette innebærer at kommuner og fylkeskommuner allerede er forpliktet etter denne paragrafen til å innhente politiattest for alle som skal ansettes i lærerstilling etter disse paragrafene.

? Er dere enige i forslaget vårt til ny § 12-11? Utdyp gjerne hvis dere ikke er enige.

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

5.4.3.3. Godkjenning av utenlandske lærerkvalifikasjoner

Vi foreslår i hovedsak å videreføre dagens regler om godkjenning av utenlandske lærerkvalifikasjoner i § 12-12.

For søkere som omfattes av yrkeskvalifikasjonsloven er saksbehandlingsregler og andre regler om godkjenning av utenlandske yrkeskvalifikasjoner regulert uttømmende i yrkeskvalifikasjonsloven, som også inkorporerer direktiv 2005/36/EF om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner (yrkeskvalifikasjonsdirektivet) i norsk rett. Etter en endring av yrkeskvalifikasjonsloven i 2022, kan reglene der også benyttes ved vurdering av såkalte «tredjelandskvalifikasjoner», og det har vært et ønske fra myndighetene at like regler legges til grunn med mindre det er særlige grunner for noe annet. HK-dir behandler derfor i dag alle søknader etter reglene i yrkeskvalifikasjonsloven og yrkeskvalifikasjonsforskriften, og det foreslås at dette fremkommer klart i forskriften. På noen punkter gjelder det etter yrkeskvalifikasjonsloven likevel ulike regler for tredjelandskvalifikasjoner og kvalifikasjoner som er ervervet i EØS-land, Sveits eller Storbritannia, for eksempel knyttet til retten til utlikningstiltak.

Det foreslås å ta inn en hjemmel for HK-dir til å behandle personopplysninger også av særlig kategori (det vil si personopplysninger som nevnt i personvernforordningen artikkel 9 og 10), ved behandling av søknader om godkjenning av utenlandsk utdanning. Behandlingsgrunnlag for ordinære personopplysninger etter artikkel 6 vil være samtykke fra søker. Særlig kategori opplysninger etterspørres ikke i behandlingen av søknader, men de vil kunne bli sendt inn av søker bl.a. i forbindelse med navnebytte.

? Er dere enig i at det ikke foreligger særlige grunner for egne saksbehandlingsregler i § 12-12? Utdyp gjerne.

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

? Er dere ellers enige i forslaget vårt til utforming av ny § 12-12 om vilkår for godkjenning? Utdyp gjerne hvis dere ikke er enige.

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

5.4.3.4. Ikke videreføre dagens § 14-10 og dagens § 14-11

Vi mener det er unødvendig å regulere i forskriften hva som tilsvarer studiepoeng, og foreslår å ikke videreføre § 14-10 i forskriften. Vekttall eller andre benevnelser er kun en annen beskrivelse av hvor omfattende et studium er. Vi mener det er selvforklarende og unødvendig å vise til at høyere utdanning av tilsvarende omfang vil tilfredsstillere kravet i en egen bestemmelse.

Vi foreslår å ikke videreføre dagens § 14-11, som gjelder stillingstitler i grunnskolen og videregående opplæring. Vi mener for det første at det er unødvendig å regulere anbefalinger til bruk av stillingstitler i forskriften, da forskriften skal omtale rettigheter og plikter. For det andre er innplassering i stilling et arbeidsrettslig forhold, som reguleres av hovedtariffavtalen.

? Er dere enige i forslaget vårt om å ikke videreføre i dagens § 14-10 om hva som tilsvarer studiepoeng i forskriften, da denne er unødvendig? Utdyp gjerne hvis dere ikke er enige.

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

? Er dere enige i forslaget vårt om å ikke videreføre dagens § 14-11 om bruk av stillingstitler i forskriften? Utdyp gjerne hvis dere ikke er enige.

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

5.4.4. KRAV OM POLITIATTEST OG YRKESFORBUD

5.4.4.1. Krav til politiattesten

Vi foreslår å videreføre kravet om at politiattesten ikke skal være eldre enn tre måneder, men med noen endringer i forskriftens ordlyd og struktur. Vi mener at kravet om at politiattesten ikke skal være eldre enn tre måneder, er noe annet enn selve fremgangsmåten ved fremlegging av politiattest i en ansettelsesprosess. Vi har derfor foreslått å skille ut denne regelen i en egen paragraf. Vi mener at dette gjør kravet mer synlig og oversiktlig i kapittelet, samtidig som det også skaper harmonisering til reglene for barnehage og høyere utdanning, jf. forskrift om politiattest i barnehager § 3, jf. forskrift om opptak til høyere utdanning § 6-3 fjerde ledd, jf. § 6-1 første ledd.

5.4.4.2. Dobbelregulering

Vi har omskrevet dagens § 15-2, og vi foreslår å fjerne dagens § 15-3. Dette er ikke ment som realitetsendringer. Istedenfor å gjengi paragrafer fra andre regelverk, slik tilfellet er i dag, har vi valgt å vise *hvor* disse bestemmelsene er regulert.

Forslaget til ny § 12-16 viser til politiregisterforskriften § 37-2, som angir hvordan og for hvor lenge politiattester kan oppbevares hos mottakeren. Bestemmelsen viser også til politiregisterloven § 47, som pålegger mottaker av blant annet politiattester, taushetsplikt om

opplysninger vedkommende får kjennskap til fra attesten. Som det fremgår av politiregisterloven § 47 annet ledd, kan brudd på taushetsplikten straffes etter straffeloven § 209. For øvrig regulerer personopplysningsloven mottakers behandling av personopplysninger som fremkommer i en politiattest.

5.4.4.3. Endring av pliktsubjekt

I dagens forskrift § 15-1 er pliktsubjektet «arbeidsgivaren». I den nye opplæringsloven § 17-11 er det imidlertid kommunen, fylkeskommunen og leirskolen som har plikt til å kreve politiattest. Vi foreslår derfor å endre ordlyden fra «arbeidsgivaren» til «fylkeskommunen, kommunen og leirskolen». Med en slik endring vil pliktsubjektet i forskriften være det samme som pliktsubjektet i loven.

Når en person tilbys fast eller midlertidig ansettelse på en leirskole, må personen legge frem attesten til leirskolen, ikke kommunen eller fylkeskommunen, jf. ny opplæringslov § 17-11 første ledd andre punktum. Pliktsubjektet i forskriften er derfor utvidet til å også gjelde leirskoler.

«Arbeidsgivaren» er dessuten et noe videre begrep enn «fylkeskommunen, kommunen og leirskolen». Endringen tydeliggjør dermed hvem som har ansvaret for å kreve politiattest.

5.4.4.4. Yrkesforbud

I ny opplæringslov § 17-11 femte ledd står det at en som er dømt for eller har vedtatt forelegg for «seksuelle overgrep mot mindreårige», ikke kan ansettes eller ha praksis i skoler eller tilbud som er nevnt i paragrafens første ledd. I ny opplæringslov § 17-11 sjuende ledd står det at departementet skal gi forskrift om hvilke straffebud som skal være omfattet av yrkesforbudet i paragrafens femte ledd. Denne plikten er ny og ikke en del av dagens regelverk.

For å vurdere hvilke straffebud som skal omfattes av kravet om yrkesforbud, har vi sett på den tilsvarende paragrafen på barnehagefeltet. Yrkesforbud for personer dømt for «seksuelle overgrep mot mindreårige» i barnehager er regulert i forskrift om politiattest i barnehager § 5. Denne forskriften er hjemlet i barnehageloven § 30. Vi mener det ikke er noen grunner til å stille andre krav på opplæringsfeltet enn barnehagefeltet. Elever som går på grunnskolen, den videregående skolen, skolefritidsordningen, leksehjelpen, leirskoler, kulturskolen eller skolelignende aktivitetstilbud, skal ha samme vern som barna i barnehagen. Vi har derfor lagt til grunn at de samme straffebudene som er nevnt i forskrift om politiattest i barnehager § 5, også bør føre til yrkesforbud for de som skal ansettes fast eller midlertidig i tilbudene som er nevnt i ny opplæringslov § 17-11 første ledd. På bakgrunn av dette er domfellelse eller vedtatt forelegg for brudd på følgende straffebud omfattet av yrkesforbudet:

-straffeloven (2005) §§ 299, 301, 302, 303, 304, § 305, 306, 310 eller 311, eller

-lov 22. mai 1902 nr. 10 Almindelig borgelig Straffelov §§ 195, 196, 200 andre ledd, 201 første ledd bokstav c, 201a eller 204a.

Hensynet til barnets beste kan tilsi at det burde være enda flere straffebud som automatisk fører til yrkesforbud. På den andre siden kan ikke forslaget omfatte straffebud som ikke gjelder seksuelle overgrep mot mindreårige. Et eksempel på det er straffeloven (2005) § 295, som gjelder en videre personkrets enn mindreårige. Slike straffebud kan derfor ikke omfattes av yrkesforbudet, men det vil gjøres en konkret vurdering av om personen bør ansettes, jf. § 17-11 sjettede ledd.

Om flere straffebud bør føre til yrkesforbud, må også sees i lys av ny opplæringslov § 17-11 fjerde ledd og politiregisterloven § 39 første ledd. Disse paragrafene regulerer hvilke straffebud

som skal inngå i merknadene til politiattestene som kommunene, fylkeskommunene og leirskolene skal kreve. Hvis ikke straffebudet inngår i politiattesten, blir heller ikke eventuelle domfellelser eller vedtatte forelegg fanget opp av de som krever politiattest.

Vi mener etter dette at yrkesforbudet bør gjelde for paragrafene nevnt ovenfor.

Er dere enige i forslaget til opprømsing av straffebud som skal føre til yrkesforbud, i ny § 12-17?

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

5.4.5. FORHOLDET MELLOM ANTALL LÆRERE OG ANTALL ELEVER

Reglene om forholdet mellom antall lærere og antall elever på skolenivå i grunnskolen i dagens forskrift § 14A-1 videreføres i vårt forslag til forskrift § 12-18, med noen språklige endringer.

Virkningstidspunktet «frå 1. august 2019» i dagens § 14A-1 første ledd første punktum er ikke videreført, da dette regulerte en overgangsordning som ikke lenger er aktuell. Det samme gjelder også andre ledd i dagens § 14A-1, som ga kommunen adgang til å fravike kravene i normen for lærertetthet frem til 1 august 2020.

6. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

6.1. INDIVIDUELL VURDERING

Forslaget til kapittel 9 innebærer for det meste videreføring av gjeldende forskrift, og gjeldende ordninger. Vi vurderer derfor at endringene i kapitlet ikke vil ha store konsekvenser. Endringer som følger av fullføringsretten, vil innebære administrative og økonomiske konsekvenser for fylkeskommunene. Disse utgiftene er allerede finansiert, jf. Prop. 57 L (2022–2023) punkt 68.35.

Vi foreslår å utvide personkretsen som har rett til fritak fra vurdering med karakter i skriftlig sidemål i videregående opplæring, i ny § 9-21. Dette kan innebære administrative konsekvenser for fylkeskommunene ved at de må fatte noen flere vedtak, samtidig skal noen færre ha vurdering med karakter, noe som også kan innebære at noen færre klager. Samlet sett kan vi ikke se at forslaget har vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser.

Søknadsordningene om fritak fra vurdering med karakter i fremmedspråk og eksamen i utlandet i ny §§ 9-22 og 9-35 innebærer allerede oppgaver for henholdsvis Statsforvalteren i Agder og samtlige statsforvaltere, selv om disse ikke tidligere har vært forskriftsregulert. Vi vurderer derfor at disse forslagene ikke vil medføre noen økonomiske eller administrative konsekvenser.

Vi foreslår i reglene om vitnemål i grunnskolen og videregående opplæring i ny §§ 9-43 og 9-46 at alle elever og privatister som ønsker det, skal kunne få vitnemål med norsk og samisk tekst, i tillegg til den personkretsen som fra før «skal» ha norsk og samisk tekst på vitnemålet. Vi antar at forslaget ikke vil føre til mange flere tilfeller der kommunen og fylkeskommunen må skrive ut vitnemål med tekst på begge språk. Forslaget innebærer at kommunen og fylkeskommunen må ha rutiner for at andre elever og privatister skal kunne be om dette, og for å informere om muligheten. Vi foreslår primært en rett til førstegangsvitnemål i ny § 9-47 som vil være enklere og mer digitaliseringsvennlig for fylkeskommunene å anvende. Forslaget kan derfor være

ressursbesparende for fylkeskommunene, men vil føre til at langt flere enn i dag får førstegangsvitnemål. Samlet sett legger vi til grunn at forslagene vil kunne være ressursbesparende.

I ny § 9-56 foreslår vi å ikke videreføre at kandidater til fag- og svenneprøven, praksisbrevprøven og kompetanseprøven selv må melde seg opp til ny(e) prøve(r). Vi har omtalt ovenfor at vi ikke vurderer at det vil få vesentlige konsekvenser for lærebedriftene og skolene at det er de som har denne oppgaven også etter førstegangssoppmelding.

Forslaget vårt om å innføre en mulighet til å vurdere behovet for prøvenemndas fysiske tilstedeværelse ved oppstart av prøven, vil sannsynligvis gjøre at fylkeskommunene kan spare ressurser i noen grad. Vi vet imidlertid ikke ennå hvor stor andel av prøvene det er aktuelt at prøvenemnda ikke er til stede ved oppstarten, og vi viser til at hovedregelen fortsatt skal være at hele prøvenemnda møter opp.

6.2. KLAGE PÅ SLUTTVALURDERINGER

Forslaget viderefører i stor grad gjeldende rett og medfører ikke vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser.

Det foreslås å endre klageinstans for klager på sluttvurderinger i videregående opplæring fra fylkeskommunen til statsforvalteren. Endringene innebærer at statsforvalteren tar over som klageinstans på klager på standpunktkarakterer og på enkeltvedtak om å ikke fastsette standpunktkarakter i videregående opplæring, se ny §§ 10-4 til 10-6. Vi foreslår også å endre klageinstans for skriftlig eksamen med lokal sensur i videregående opplæring fra en klagenemnd oppnevnt av fylkeskommunen til en klagenemnd oppnevnt av statsforvalteren, se ny § 10-7. I tillegg foreslår vi å endre klageinstans fra fylkestinget til statsforvalteren for klager på gjennomføring av muntlig eksamen og eksamen som ikke bare er skriftlig eller muntlig, se ny § 10-8.

For å beregne kostnaden må vi ta hensyn til blant annet tidsbruk, lønnskostnader og sosiale kostnader. Vi har blant annet sett på statistikk for antall klagesaker, og rapporterte tall fra statsforvalterne og fylkeskommunene på antatt ressursbruk og utdanningsbakgrunn. De innrapporterte tallene viser at ressursbruken på klagesakene totalt utgjør et gjennomsnitt på om lag 20 ukesverk. Det er derimot stor variasjon i tallene, som medfører en større grad av usikkerhet i kostnadsberegningen. Dessuten er tilbakemeldingene at det er vanskelig å anslå ressursbruken, ettersom også andre faktorer enn bare antall klagesaker må medregnes. Dette kan eksempelvis være forberedelser, malarbeid og veiledning. Når det gjelder utdanningsbakgrunn viser tilbakemeldingene at det i hovedsak er jurister, pedagoger og andre med høyere utdanning som behandler klagesakene.

Tall rapportert fra fylkeskommunene viser at det kom 1926 klager på standpunktkarakter i videregående opplæring i 2022. Tallene er noe usikre, flere statsforvaltere og fylkeskommuner opplyser at tallene i 2023 allerede er eller vil bli høyere. Av de foreslåtte endringene i klageinstans er det denne endringen som etter vår vurdering vil medføre den største merkostnaden for statsforvalterne. De andre endringene vil også medføre merkostnad for statsforvalterne, men i mindre grad.

Vi legger etter dette til grunn at endringene i klageinstans fra fylkeskommunen til statsforvalteren anslagsvis vil utgjøre en samlet gjennomsnittlig merkostnad for hver statsforvalter i størrelsesorden 325 000 kroner. Tilsvarende vil endringen innebære mindre utgifter for fylkeskommunene. Vi gjør oppmerksom på at beregningen er et grovt anslag, og at det vil være store lokale forskjeller mellom de ulike statsforvalterne avhengig av antall

klagesaker. De økonomiske konsekvensene skal håndteres gjennom overføring av midler mellom forvaltningsnivåene i statsbudsjettet.

6.3. FORELDRESAMARBEID OG SKOLEBIBLIOTEK

Forslaget viderefører gjeldende rett og får ikke noen økonomiske eller administrative konsekvenser.

6.4. KRAV TIL PERSONALET

Vi legger til grunn at forslagene til om kompetansekrav for ansettelse og undervisning ikke har vesentlige økonomiske. Forslaget om å innføre unntak fra kravet til kompetanse for ansettelse av morsmåslærere i nasjonale minoritetsspråk det ikke finnes studietilbud, vil kunne gjøre det enklere å rekruttere ansatte med nødvendige språkkunnskaper i romani og romanes.

Vi ser heller ikke at forslaget til nye paragrafer om politiattest og forhold mellom antall lærere og antall elever vil få noen økonomiske konsekvenser. Administrativt vil forskriftens § 12-4 bidra til å effektivisere arbeidet for de som skal hente inn politiattest. Istedenfor å måtte vurdere hvilke merknader i politiattesten som innebærer domfellelse for «seksuelle overgrep mot mindreårige», er dette nå uttømmende regulert i den nye forskriftens § 12-4.

? Er dere enige i vurderingen vår av de økonomiske og administrative konsekvensene?
Utdyp gjerne hvis dere ikke er enige.

Ikke angitt ja/nei

Ingen kommentar fra instansen

Med hilsen

Cathrine Børnes
avdelingsdirektør

Erik Holvik Rossvoll
utredningsleder

Dokumentet er elektronisk godkjent